СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CIX П'ЯТНИЦЯ, 23 СЕРПНЯ 2002 РОКУ ЧИСЛО 34 VOL. CIX FRIDAY, AUGUST 23, 2002 No. 34

Вітаємо вас з Днем незалежности України!

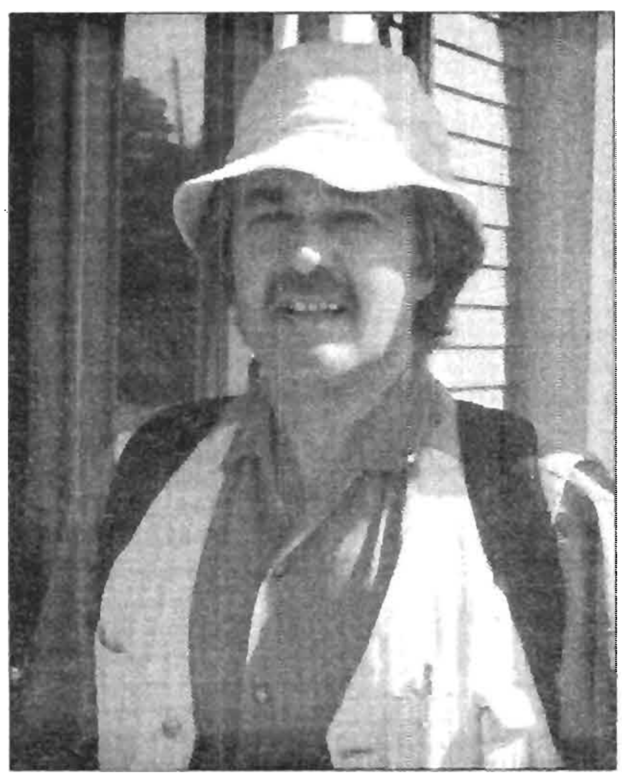

Київ. Майдан Незалежности. *Фото: УНІАН*

Два обличчя сучасної літературної України

Читайте уривок з нового роману Оксани Забужко на сторінці 16

Читайте оповідання Володимира Діброви на сторінці 17

На 11-річчя Незалежности України „Свобода" відгукується в особливий, можливо, не зовсім традиційний спосіб, вміщуючи не політичні огляди і оцінки, а художні тексти – найновіші твори двох популярних в Україні письменників – Оксани Забужко і Володимира Діброви.

Про поступ кожного суспільства здобутки в ділянці духовної культури свідчать ще більш переконливо, ніж успіхи на поземі матеріяльному. України ж це стосується особливою мірою: бездержавний, поневолений, жорстоко винищуваний народ мусів мати якесь феноменальне джерело сили, якщо він, всупереч безлічі великих лих, все ж не дав себе звести зі світу. І цим джерелом було рідне слово.

Якщо оглянутися назад, у стодев'ятирічну історію „Свободи", то якраз однією з її найвиразніших традицій було донесення до українських читачів, які проживали поза межами України, доти недрукованих художніх, публіцистичних творів, історичних, культурологічних соціологічних досліджень, які правдиво віддзеркалювали різні сторони українського суспільства. Тому сьогодні нам приємно представляти письменників молодої у своїй незалежності України, приємно підкреслювати, що їх знають у ширшому світі – твори Оксани Забужко і Володимира Діброви перекладені на низку европейських мов. Крім цього, в Україні обох цих авторів знають не лише як письменників. Оксана Забужко – філософ, мистецтвознавець і критик, Володимир Діброва – літературознавець, перекладач з англійської та французької.

Обидві сьогоднішні публікації – це новий рівень нашого знайомства з самостійною Україною. Уважний читач помітить в оповіданні Володимира Діброви не лише стилістичну розкутість, але й відчує сучасні тенденції в інтелектуальному житті українського суспільства. Уривок з нового роману Оксани Забужко владно вроваджує нас в екзистенційний, психологічний досвід принаймні двох поколінь радянської доби, коли людина, щоб не втратити самоповаги, повинна була вести війну не лише з зовнішніми обставинами, але й зі самою собою.

Публікація нових творів цих двох провідних українських авторів стала можливою завдяки їхнім тісним зв'язкам з Українським науковим інститутом Гарвардського університету (УНІГУ). У липні-серпні цього року О. Забужко була гостем УНІГУ, а В. Діброва, постійно працює в інституті як письменник-резидент. Обидва автори взяли участь у культурній програмі Літньої школи українознавства у Гарварді.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

На шахті ім. О. Засядька – знову випадок

ДОНЕЦЬК. – Пожежу на шахті ім. Засядька, яка почалася вранці 19 серпня в надшахтній споруді повітряподавального стовбура, було ліквідовано до кінця дня. На той час у копальні перебували понад 1,200 гірників. Пожежа сталася на глибині 529 метрів. Усіх гірників, які перебували в ліфтах під час виникнення пожежі, виведено на поверхню. Шахту знеструмлено, проведено евакуацію гірників, з яких четверо отримують медичну допомогу в лікарні. Керівництво донецької шахти імені Засядька не виключає, що причиною пожежі могла бути диверсія. На шахті заявили, що на місці пригоди помічено обрізки кабелю, тобто, як сказано, „явні сліди чиїхось дій". Після пожежі у шахті в лікарні опинилося 15 гірників. Тим часом Донецька прокуратура порушила кримінальну справу щодо пожежі. Прокуратура підозрює, що в копальні були порушені правила техніки безпеки. Остання аварія на цій шахті сталася 31 липня. Тоді внаслідок вибуху загинули 20 людей.

„Україна без Кучми" готова до нового сезону революції

КИЇВ. – Активісти акції „Україна без Кучми" закликають „четвірку" (Соціалістична партія України, бльоки Юлії Тимошенко, „Наша Україна" і Комуністична партія України) опозиційних політичних сил взяти участь у зборах на майдані Незалежности в центрі Києва, який вони збираються провести 16 вересня – в день 2-ої річниці зникнення журналіста Георгія Ґонґадзе, повідомив співкоординатор акції Володимир Чемерис 20 серпня. За словами В. Чемериса, серед авторів заяви – ті, хто брав активну участь в акції „Україна без Кучми", що почалася в грудні 2000 року, зокрема народні депутати Юрій Луценко і Євген Жовтяк, Михайло Свістович, лідер Соціал-демократичної партії України Юрій Буздуган, члени УНА-УНСО Едуард Коваленко і Юрій Тима. „Ми хочемо, щоб ці протестанційні збори стали ще одним кроком в українській революції, як стала акція „Україна без Кучми" взимку 2000-2001 року", – заявив він. В заяві також міститься заклик „наповнити протестний рух реальним значенням", зокрема пропонується ідея „круглого столу" між владою і опозицією, результатом якого повинно стати реформування політичної і соціяльно-економічної системи в країні.16 вересня „Україна без Кучми" чекатиме на Майдані приходу „Нашої України", БЮТ, СПУ та КПУ.

Україна погодила з Росією об'єкти власности в семи країнах

КИЇВ. – Україна погодила з Росією об'єкти у семи країнах під час переговорів 12-13 серпня у Києві щодо закордонної власности колишнього СРСР, – повідомив 20 серпня радник прес-служби Міністерства закордонних справ Сергій Довбешко. Переговори щодо об'єктів власности ще у 29 країнах тривають. Наступне коло переговорів відбудеться у першій декаді жовтня в Москві. 9 грудня 1994 року між урядами Росії і України була підписана угода про так званий „нульовий варіянт", за яким Російська Федерація стала правонаступницею колишнього СРСР зі зовнішнього боргу та активів, включаючи і закордонну власність. На сьогодні угода не ратифікована Верховною Радою України. Згідно з договором про правонаступництво щодо державного боргу та активів колишнього СРСР, Україні належить частка в 16.37 відсотка, або 12.1 млрд. дол. США, 7.8 млрд. перевідних рублів, 42.1 тонни золота і на 600 млн. рублів закордонного майна. На той час угода щодо власности України за кордоном була парафована, у ній йшлося про передання Україні 36 об'єктів нерухомости, але Росія її не підписала. 19 лютого 1997 року Верховна Рада України прийняла постанову, згідно з якою угода про „нульовий варіянт" може бути ратифікована ВР лише за умови надання інформації російською стороною про вартість закордонної власности СРСР, підтверджену висновками міжнародного авдиту, а також інформації про обсяги золотого запасу та Алмазного фонду колишнього СРСР. Росія виступає проти перегляду угоди про „нульовий варіянт", на чому наполягає Україна.

Влада Харкова активізує боротьбу з нелеґалами

ХАРКІВ. – Грошову винагороду за інформацію про організаторів та виконавців переправлення нелеґальних мігрантів цими днями запропонувала харківська влада. Це пов'язано з тим, що останнім часом зросло число нелеґалів, які прямують через Харків до країн Західньої Европи. Голова паспортної та міграційної служби УМВС Харківської области Олександер Бандурка основною причиною вважає надмірну прозорість українсько-російського кордону, навіть за наявности митної та прикордонної служби. Саме з Росії на територію України потрапляє абсолютна більшість нелеґалів. А відтак Харків, від якого до кордону 30-40 кілометрів, поступово перетворюється на центр нелеґальної міґрації. Нелеґали прекрасно інформовані про відносно безпечний і дешевий шлях з Росії через Харків і далі – через Київ і Львів до Західньої Европи.

Україна має свій плян щодо газового консорціюму

КИЇВ. – Прем'єр-міністер України Анатолій Кінах прибув вранці 16 серпня до Москви, де у заміській резиденції голови уряду РФ „Волинське" проводив переговори зі своїм російським колеґою Михайлом Касьяновим. Україна відстоюватиме позицію, яка полягає у тому, щоб в утворенні консорціюму з управління газотранспортною системою України брали участь представники однієї з европейських країн. Про це повідомив один із членів офіційної української делеґації. Згідно з російською пропозицією, Україні та Росії має належати по 50 відсотків акцій майбутнього консорціюму, а після приєднання до консорціюму німецької сторони пакет має бути поділено на три рівні частини – по 33 відсотки акцій. Співрозмовник аґентства зауважив, що німецький концерн „Рурґаз" володіє 40 акціями російського ВАТ „Ґазпром". Таким чином, додав він, контрольний пакет акцій з управління ґазотранспортним консорціюмом належатиме Росії та Німеччині. Саме для того, щоб не допустити такої ситуації, а також для рівного розподілу акцій, Україна наполягатиме, щоб в утворенні консорціюму взяла участь і четверта сторона.

Канада виділила 10 тис. дол. потерпілим в авіокатастрофі

КИЇВ. – Посол Канади в Україні Ендрю Робінсон від імені міністра міжнародної співпраці Канади Сузан Вейлан повідомив 15 серпня про те, що Канада надає допомогу в розмірі 10 тис. дол. потерпілим в авіокатастрофі у Львові 27 липня 2002 року. За словами С.Вейлан, „Канада спільно з Україною оплакує трагічну втрату життя та співчуває стражданням, що випали на долю України та українців в результаті цієї катастрофи". „Цей внесок допоможе придбати ліки та медичне обладнання для того, щоб полегшити страждання людей, які зазнали поранень під час трагедії", – додав Е. Робінсон. Фінансова допомога надається у відповідь на звернення Міністерства закордонних справ України та буде використана на придбання медикаментів і медичного обладнання.

Вивішування списків боржників незаконне

ЛЬВІВ. – У Червонограді Львівської области списки боржників за житлово-комунальні послуги вивішують на будинках та таблицях міста. У такий спосіб міська влада вирішила боротися зі злісними неплатниками. Юристи говорять про порушення прав людини. У Червонограді створено спеціяльну комісію, завданням якої є визначити шляхи ліквідації заборгованостей за житлово-комунальні послуги. Це й не дивно, адже 70 відсотків мешканців міста – то сім'ї шахтарів, які по півроку не отримують зарплати. Метода виявлення на будинках списків боржників дає вже певні позитивні результати – відсоток розрахунків збільшився. Однак, населення не дуже задоволене, що проблему влада вирішує саме у такий спосіб. На думку юристів, списки з адресами – це не що інше, як тиск на психіку людини. Юристи переконані, що за такі речі мешканці можуть сміло вимагати моральних відшкодувань.

Заробітна платня українських депутатів

КИЇВ. – Українські депутати отримують заробітну платню меншу, ніж російські, але більшу, ніж білоруські, узбецькі та таджицькі парляментарі. Про це повідомила 13 серпня газета „День". Зокрема за даними видання, зарплата народного депутата України на сьогодні становить близько 1450 грн. на місяць, тобто приблизно 280 дол. США. Прожитковий мінімум в поточному році становить 342 грн. 30 коп. – або 64 дол., відзначає газета. Зарплата у кожного із 450 депутатів Державної думи Російської Федерації з різними доплатами – близько 12 тис. рублів. У Білорусії депутати отримують зарплату 100 дол., а платня парляментаріїв Узбекистану майже не відрізняється від середньостатистичної і становить близько 35 дол. Стільки ж, скільки й пересічні громадяни, отримують таджицькі законотворці, платня яких не перевищує 15 дол. Водночас „День" зазначає, що, відповідно до закону „Про статус народного депутата України", всі 450 депутатів Верховної Ради мають право на безкоштовний проїзд у залізничному, автомобільному і водному транспорті, а також в усіх видах міського пасажирського транспорту, за винятком таксі.

Україна не підтримає силових дій проти Іраку

КИЇВ. – Україна не підтримає США, якщо вони розпочнуть силові дії проти Іраку в односторонньому порядку. Таку заяву 20 серпня виголосив заступник державного секретаря Міністерства закордонних справ України Володимир Єльченко. Це перша офіційна реакція Києва на пляни Вашінґтону здійснити силову акцію проти Іраку. В. Єльченко заявив, що будь-яка воєнна операція проти Іраку має здійснюватися в рамках сучасного міжнародного права, згідно з відповідним мандатом Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй. Україна не хотіла б, щоб рішення в цьому питанні ухвалювалося в односторонньому порядку, самим лише Вашінґтоном. Тільки виконання рішень, схвалених Радою Безпеки, зможе виправдати будь-які дії США щодо Іраку, лише тоді їх можна вважати законними.

Учительська криза в Криму

СИМФЕРОПОЛЬ. – У Криму не вистачає учителів української та англійської мови. Про це, з посиланням на міністра освіти Криму Олексія Борисова, 21 серпня повідомила прес-служба кримського уряду. Станом на сьогоднішній день у Криму залишаються незайнятими понад 700 учительських місць, 60 відсотків з яких припадає на сільські школи, і переважна більшість із них – викладачів української та англійської мови. Ще однією стороною кадрової проблеми є те, що тепер понад 15 відсотків працівників галузі освіти Криму – пенсіонери. На думку кримського міністра, якщо не вжити радикальних заходів, за кілька років сільські школи в Криму залишаться без учителів.

У Бресті відкрито пам'ятник Т. Шевченку

МІНСЬК, Білорусь. – Посольство України в Білорусі 21 серпня повідомило, що у відкритті пам'ятника в Бресті взяли участь представники української громади, білоруські побратими, делеґації Черкащини – батьківщини Кобзаря та сусідньої Волинської области. Виступаючи на відкритті пам'ятника, губернатор Брестської области Василь Долгольов відзначив поглиблення дружніх, різносторонніх зв'язків Брестщини з багатьма реґіонами України. Надзвичайний і Повноважний посол України в Республіці Білорусь Анатолій Дронь підкреслив, що нинішня подія є визначною серед заходів Року Т.Шевченка, проголошеного в Білорусі. Бронзове погруддя створив черкаський скульптор Володимир Головко.

За повідомленнями інформаційних аґентств

Урожай пшениці вдвічі перевищує внутрішні потреби України

КИЇВ. – Віце-прем'єр-міністер України Леонід Козаченко на прес-конференції 13 серпня повідомив, що в Україні вже зібрано більш як 34.9 млн. тонн зерна. Залишилося зібрати близько 3 відс. урожаю ранніх зернових, зокрема в ряді областей, де тривалий час йдуть дощі, – в Житомирській, Рівненській, Хмельницькій і Вінницькій. Очікується, що буде зібрано не менше, як 36 млн. тонн зерна. У 2001 році було зібрано 39.7 млн. тонн зерна.

Представники Европейського Союзу підтвердили, сказав Л. Козаченко, що ЕС не вводитиме обмежень на імпорт продовольчого зерна з України. Таке рішення сприятиме експорту українського зерна в ЕС, тим більше, що у нинішньому році урожай пшениці вдвічі перевищує внутрішні потреби України, для задоволення яких Україні необхідно близько 7 млн. тонн зерна на рік. У зв'язку з цим необхідно прискорити прийняття нових стандартів на зерно, гармонізованих з европейськими, відповідно до яких значна частина українського зерна (близько 20 відс. загального валу) перейшла б з кормового у продовольче. Також тривають переговори України з представниками ЕС щодо невведення обмежень на експорт в ЕС кормового зерна.

Ще 24 липня ц. р. комісар ЕС з питань сільського господарства Франц Фішлер заявив, що ЕС потребує реформування своєї імпортної політики, щоб захистити внутрішній ринок від напливу дешевого хліба з причорноморських країн, головним чином, з України. За минулий сезон Україна експортувала в ЕС близько 2 млн. тонн зерна.

Україна негайно почала переговори з ЕС щодо встановлення квот на експорт кормового зерна обсягом 2 млн. тонн. Минулого сезону квот на експорт українського зерна в Европу не було, було знято також додаткове мито. Після обгрунтування Україною свого прохання щодо квот, було прийнято рішення з цього питання.

У новому сезоні в Україні підписано контрактів на продаж близько 5 млн. тонн зерна. Більше половини законтрактованого у виробників зерна буде експортовано. Через 3-4 місяці на світовому ринку очікується зростання цін на зерно через прогнозоване зменшення зернових поставок зі США і Канади. У минулому торговому році Україна експортувала 9.1 млн. тонн зерна.

Сьогодні уряд України активно працює з реалізації положень закону України „Про зерно і ринок зерна в Україні" від 4 липня п.р. і указу Президента України про заходи з прискорення розвитку аґрарного ринку від 11 серпня п.р., які передбачають введення так званої „ф'ючерсної" торгівлі зерном за американським досвідом, коли наперед укладається угода на продаж врожаю за прийнятними цінами, але приблизним обсягом вирощеного.

„Найбільша проблема при введенні „ф'ючерсної" торгівлі зерном полягає в тому, що сьогодні в Україні немає жодного експерта з досвідом ведення „ф'ючерсної" торгівлі, і не тільки на аґрарному ринку", - зазначив Л. Козаченко. За його словами, найближчим була створена Міжвідомча комісія з підготування концепції ведення „ф'ючерсної" торгівлі.

Українська зернова асоціяція і Національна асоціяція бірж України найближчим часом планують провести конкурс для бажаючих поїхати за кордон на курси з ведення „ф'ючерсної" торгівлі терміном на 6 місяців.

Група з близько 10 осіб пройде стажування, зокрема на Чикагській товарній біржі. „Ф'ючерсна" торгівля зерном, можливо, буде проводиться на Дніпропетровській або Київській товарній біржі. На сьогодні в Україні зареєстровано понад 700 товарних бірж, з них діє 143. При введенні „ф'ючерсної" торгівлі зерном її обсяги становитимуть близько 90 відс. всіх біржових контрактів в Україні. Кількість бірж, що здійснюють „спотову" торгівлю (з поставкою товару протягом 30 днів після проплати), зменшиться, можливо, до десяти.

УНІАН

16 серпня на летовищі науково-технічного комплексу ім. О. Антонова біля Києва відбулась проба паради до Дня Незалежности України. На фото: майбутні офіцери готуються до свята. Фото УНІАН

Нависла загроза над життям Миколи Мельниченка

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – 21 серпня „Свобода" отримала інформацію, що Скат Гортен, американський адвокат майора Миколи Мельниченка, довідався з добре поінформованих джерел, що життя його клієнта загрожене.

В телефонічній розмові з редакцією „Свободи" 21 серпня С. Гортен повідомив, що зранку у вівторок, 20 серпня, високопоставлений представник американської спецслужби зателефонував до нього, щоб на підставі інформації, отриманої з України, повідомити, що життя М. Мельниченка є в небезпеці. С. Гортен підтвердив, що американський представник підкреслив, що загроза М. Мельниченкові походить саме з України і що цю інформацію можна вважати „достовірною".

С. Гортен сказав, що це вже другий раз за останній рік йому були передані інформації з американських офіційних джерел про те, що життя М. Мельниченка перебуває у смертельній небезпеці.

М. Мельниченко, колишній охоронець Президента України Леоніда Кучми, приїхав до США в квітні 2001 року. Йому було надано статус біженця – як одну з форм політичного притулку. М. Мельниченко привіз зі собою записи кількасотгодинних розмов, котрі відбувалися в кабінеті Л. Кучми.

Ці розмови, як стверджує М. Мельниченко, доводять антизаконну діяльність Президента Л. Кучми і його оточення. Деякі записи були ідентифіковані приватним американським експертом Брусом Кеніґом і, як підтвердив С. Гортен, спеціялісти Федерального бюра розстежень продовжують досліджувати ці записи щодо їхньої достовірности.

С. Гортен сказав, що Микола Мельниченко попросив оприлюднити інформацію щодо загрози для його життя і в той спосіб „дозволити людям, котрі плянують таку акцію, знати, що ми знаємо про них. Це фактично сприяє захистові М. Мельниченка і дозволить людям зрозуміти, що він не є хлопчиком, котрий кричить: „Вовки!", а навпаки – говорить, що ті загрози є реальні".

Ірена Яросевич

Чи буде повернене церковне майно в Україні?

КИЇВ. – Вища Церковна Рада Української Православної Церкви Київського Патріярхату оприлюднила 19 серпня заяву, яка нагадує про нещодавні урядову постанову та президентський указ про повернення Церкві відібраного в неї майна. Хоча переважна більшість засобів масової інформації винесла з заяви та скликаної з цього приводу Патріярхом Філаретом прес-конференції лише вимогу Київського Патріярхату передати йому Софію Київську, питання виглядає дещо складнішим і маштабнішим. Скидається, що Церква дедалі голосніше починає говорити про справжню реституцію (повернення майна).

Спочатку про урядові документи. Постанова Кабінету Міністрів від 22 лютого цього року скасовує низку попередніх постанов уряду, які встановлювали перелік культових споруд, що не можуть бути переданими релігійним організаціям, і визначає, що визначні пам'ятки історії також можуть бути надані в користування Церкві, але після вирішення питань стосовно переміщення закладів, котрі там тепер перебувають.

Указ Президента від 21 березня „Про невідкладні заходи щодо остаточного подолання неґативних наслідків тоталітарної політики колишнього Союзу РСР стосовно релігії та відновлення порушених прав Церков і релігійних організацій" передбачає покищо попередні кроки, спрямовані на повернення Церкві вже не лише культового, але й іншого майна, що перебуває в державній власності. Поза сумнівом, питань, пов'язаних із реалізацією всіх цих заходів наразі більше, аніж готових відповідей на них. Церква в Україні до 1917 року, а в західніх областях України – до 1939 року володіла значними маєтностями. Багато чого повернути вже просто неможливо. Багато будівель зруйновано, приватизовано, кільканадцять разів мінялися власники. Чи звертатиметься держава до церков із запрошенням подати реєстр майна, яким вони колись володіли? Чи візьме вона на себе зобов'язання відшкодувати грошима те, що повернути вже неможливо? І одне з найпекучіших питань: кому повертатиметься майно українських єпархій і монастирів Російської Православної Церкви?

Досвід посткомуністичних країн, де реституція церковного майна відбувається найбільш послідовно і де Церкву, власне, ніколи і не було піддано цілковитій експропріяції, свідчить, що цей процес є виключно важким і трудомістким. Він включає в себе відповідну законодавчу базу, – причому не лише, скажімо, Закон про реституцію, але й двосторонні угоди держави з кожною з Церков, що претендують на повернення свого майна, визначення інших шляхів, котрі здатні відшкодувати релігійним інституціям втрачене. В Україні навіть перші кроки, а саме – визначення правонаступників і укладання з ними угод – можуть наштовхнутися на серйозні перепони. Далеко не всі розуміють, чому лише Церква може бути об'єктом реституції – людей в країні, які пам'ятають, що належало їхнім прабатькам до „історичного жовтня" чи „золотого вересня" набагато більше, ніж вважається. Добре пам'ятають про це і національні спільноти, і культурно-освітні товариства – та ж „Просвіта", до прикладу. Дуже важливо, однак, не дозволити цим резонам, які безперечно висуватимуться, успішно поховати ще ненароджений процес реституції. Те, що шлях будь-якої довжини починається з першого кроку, це, звісно, банальність. Але спростувати її неможливо.

Віктор Єленський
Радіо „Свобода"

АМЕРИКА І СВІТ

Захоплено посольство Іраку

БЕРЛІН. – 20 серпня члени невідомого раніше опозиційного іракського угруповання, яке називає себе „Демократична іракська опозиція у Німеччині", захопили будівлю посольства Іраку в Берліні та окупували її впродовж п'ять годин. Вони не були озброєні і заявили, що вдалися до таких дій, щоб висловити протест проти деспотичного режиму Садама Гусейна. Німецька поліція увечері того ж дня штурмом взяла окупований будинок, звільнивши декількох дипломатів. Серед звільнених був уповноважений у справах Іраку у ФРН Шаміль Мохаммед. США і Німеччина засудили напад на посольство. Представник Білого Дому заявив, що такі дії – неприйнятні, тому що вони підривають зусилля іракців як усередині країни так і за кордоном, спрямовані на зміну режиму у Багдаді. Інші опозиційні іракські угруповання також засудили напад на дипломатичне представництво. Перед судом у Берліні 21 серпня стали п'ятеро виконавців захоплення, яких буде допитано правоохоронними органами.

ЕС допоможе країнам, постраждалим від повені

БЕРЛІН. – Увечорі 18 серпня відбулася зустріч глав урядів країн, постраждалих від теперішньої катастрофічної повені в Европі. Вони домовились про створення спеціяльного фонду для відновлення постраждалих районів. Про це повідомив канцлер Німеччини Ґергард Шродер після завершення зустрічі керівників Німеччини, Австрії, Чехії, Словаччини та голови Европейської комісії Романо Проді. Основу фонду становитимуть кошти Европейського Союзу. Додаткові суми будуть отримані шляхом термінових кредитів. Під час зустрічі Романо Проді запевнив, що Европейський Союз допоможе усім постраждалим країнам Центральної Европи, – незалежно від того, чи є вони членами ЕС.

Поступки в обмін на підтримання безпеки палестинцями

ЄРУСАЛИМ. –Ізраїльське міністерство оборони повідомило 19 серпня, що досягнуто угоди з палестинцями щодо поетапного виведення ізраїльського війська з сектору Ґази і Вифлеєму. Оголошення зроблено після зустрічі між ізраїльським міністром оборони Беньяміном Бен-Еліезером і палестинським міністром внутрішніх справ Абделем Разаком аль-Яха. Ізраїль заявив, що виведення його війська залежатиме від відповідальности, яку палестинці візьмуть на себе за підтримання безпеки в районах Ґази і Вифлеєму. Ізраїльські війська 19 серпня виведено з Вифлеєму на Західньому березі Йордану. Згідно з домовленістю, після Вифлеєму ізраїльські війська мають бути виведені також з Ґази. Якщо влада Палестинської автономії зуміє не допустити нових терактів проти ізраїльтян, то війська можуть бути виведені також і з інших палестинських міст. Екстремістські угруповання „Гамас", „Іслямський джигад" та „Народний фронт визволення Палестини" заявляють, що не припинять терористичних нападів. 19 серпня на палестинських територіях тривали сутички.

Приміщення Пентаґону відновлено

ВАШІНҐТОН. – Працівники міністерства оборони США 16 серпня почали повертатися до приміщень Пентаґону, відновлених після терористичного нападу 11 вересня. Представники міністерства заявили, що реконструкція майже завершена, і до вересня у свої кабінети повернуться близько три тисячі працівників. 11 вересня минулого року терористи скерували викрадений ними літак на комплекс будівель Пентаґону. Внаслідок цієї атаки загинули 220 осіб, у тому числі 64 особи, які перебували в літаку.

Американські війська залишаться в Афганістані надовше

ВАШІНҐТОН. – Американські війська, швидше всього, залишаться в Афганістані на довгі роки – щоб ця держава знову не стала притулком для терористів. Про це заявив 15 серпня командувач силами міжнародної антитерористичної коаліції в Афганістані Томі Френкс. Він не уточнив, як довго підрозділи США перебуватимуть на афганській території, але, як приклад, назвав Південну Корею, де американські війська дисльовані уже понад пів століття. В Афганістані розташовано близько восьми тисяч американських військових, які входять до складу сил міжнародної коаліції. Їхнє завдання – пошук та знищення уцілілих талібів та бойовиків „Аль-Кайди", а також – допомога у створенні нової афганської армії.

В'язні Ґвантанамо намагаються чинити самогубство

ҐВАНТАНАМО БЕЙ, Куба. –Лікарі американського тюремного комплексу на Кубі у Ґвантанамо15 серпня повідомили, що тридцять в'язів – членів організації „Аль-Кайда" та афганського руху „Талібан" – намагалися вчинити самогубство. У тюремному комплексі у Ґвантанамо перебуває 600 в'язнів, що максимально відповідає маштабам та приймальним можливостям комплексу. Лікар комплексу Джеймс Радкі повідомив, що певна кількість затриманих має хронічні психологічні проблеми.

У Колюмбії запроваджено надзвичайний стан

БОҐОТА, Колюмбія. – Президент цієї латиноамериканської країни Алваро Урібе заявив 14 серпня, що він має намір покінчити як з лівими повстанцями, так і з ультраправими формуваннями, які контролюють значну частину країни. Надзвичайний стан запроваджений через декілька днів після того, як марксистські повстанці убили 20 осіб під час інавґурації президента А. Урібе. Новий уряд має намір зформувати елітні підрозділи, збільшити кількість поліцейських на 10 тисяч осіб та створити допоміжні поліцейські загони на усій території країни. Попередній президент Колюмбії – Андрес Пастрана – так і не зміг покінчити з повстанським рухом.

США пильніше придивлятимуться до чужоземців

ВАШІНҐТОН. – Сполучені Штати повідомили 14 серпня, що запроваджують серйознішу іміграційну контролю щодо чужоземців, які прибувають до США. Нові правила наберуть чинности від 11 вересня, в першу річницю нападів на Нью-Йорк та Вашінґтон. Пасажири, що класифікуватимуться як такі, що можуть становити підвищений рисик, включно з громадянами Ірану, Іраку, Судану та Лібії, муситимуть давати відбитки пальців та їх фотографуватимуть. За новими плянами американської адміністрації, всі 35 мільйонів осіб, які щороку прибувають до США, мають бути індивідуально зареєстровані вже до 2005 року – для легшого їх відшукання.

За матеріялами ЗМІ

Папа Римський завершив паломництво до Польщі

КРАКІВ, Польща. – Після чотириденного паломництва до Польщі Папа Іван Павло II повернувся увечері 19 серпня до Ватикану. Це була його дев'ята подорож на батьківщину після 1978 року, коли його обрали главою Католицької Церкви. Цього разу Іван Павло II відвідав тільки Краків, де він виріс і де був священником та архиєпископом.

Перед відлетом до Риму Папа знову наголосив, що не збирається складати з себе повновrouteаження глави Католицької Церкви. Водночас речник Ватикану не виключив, що Папа ще повернеться до Польщі. Через тяжкий стан здоров'я ця подорож може стати останньою закордонню поїздкою 82-річного Івана Павла II, який страждає від хвороби Паркінсона і артриту.

В останній день поїздки Папа поблагословив храм у місті Кальварія-Зебжідовська, одну з головних святинь Польщі, відслужив Службу Божу у монастирі, а також пролетів у ґвинтокрилі (гелікоптері) над своїм рідним містом Вадовіце. Перед відбуттям у Ватикан, звертаючись до жителів Польщі, Папа привітав намагання країни вступити в Европейський Союз, але побажав полякам зберегти в об'єднаній Европі свої національні цінності та культуру. У Кракові Іван Павло II прожив багато років і був архиєпископом міста. 18 серпня Іван Павло II провів у Кракові, в парку Блоні, Богослуження під відкритим небом, на якому були присутні понад два мільйони віруючих.

Глава Католицької Церкви закликав християн побудувати, як він висловився, „цивілізацію любови" для боротьби зі злом у сучасному світі. У проповіді, яка стала кульмінацією його візити до рідного міста, Папа засудив генетичне клонування. „Людина часто чинить так, ніби Бога немає, і навіть ставить себе на його місце". 82-річний Папа виглядав бадьорим після зустрічі з батьківщиною.

Парк Блоні, де Папа виголошував проповідь, був переповнений і майорів прапорами, серед яких були українські, російські та білоруські. Серед числених кардиналів та єпископів, запрошених на зустріч з Папою, був і Верховний Архиєпископ УГКЦ Любомир Кардинал Гузар.

За матеріялами ЗМІ

Вступ до СОТ має стати для України першочерговим завданням

ВАШІНҐТОН. – Світова організація торгівлі має прийти на зміну міжнародному Валютному Фондові, як міжнародна економічна організація, яка керуватиме процесом реформ в Україні іззовні, сказав 17 серпня Андерс Аслунд, фахівець з пост-радянських економік Фонду Карнеґі у Вашінґтоні в інтерв'ю Бі-Бі-Сі.

Вступ до Світової організації торгівлі (СОТ) має стати першочерговим завданням української політики, щоб захистити українські товари від протекціонізму Европейського Союзу та Росії, вважає А. Аслунд. „Україна експортує до країн ЕС усього 20 відсотків свого експорту, тоді як ця цифра має бути принаймні втричі більшою.

Більшість українського експорту до ЕС є „чутливим": це сталь, текстиль, продукти харчування та хемічної промисловости," – каже економіст. На сьогодні Україна є дуже вразливою в міжнародній торгівлі, і не має судової установи, до якої могла б звернутися у випадку анти-демпінґових розслідувань на її адресу, говорить А. Аслунд. Звісно, ЕС буде чинити перешкоди на шляху вступу до СОТ, вважає він. СОТ має також покласти край українсько-російським торговим війнам за умови, якщо Київ і Москва стануть її членами, прогнозує А. Аслунд, який продовж шести років був економічним радником Бориса Єльцина, а потім Леоніда Кучми. Адже тоді буде створено однакові правила гри для всіх, пояснює він. Тепер Росія перебуває ближче до членства в СОТ, аніж Україна. Близько 55 законів, необхідних для такого членства, вже прийнято. Російський уряд також провадив консультації з представниками бізнесу, на яких обговорювалися перспективи вступу країни до цієї організації. Україна досі таких заходів не проводила і відстає у законодавчій базі. Особливо нагальним є прийняття нового податкового кодексу, який покищо пройшов лише перше читання у Верховній Раді. Членами ВОТ з пост-радянських країн є країни Балтії та Молдова. Україна веде переговори з СОТ з 1993 року.

Радіо „Свобода"

Вітання зі святом України

Свято справедливости і надії

Шановна українська громадо!

Дорогі друзі! З глибокою приємністю вітаю вас з одинадцятою річницею Незалежности України. Для кожного українського серця цей величний день є святом справедливости і надії.

За останній рік ми мали не одну нагоду переконатися, що засадничі орієнтири Української держави залишаються незмінними, зримими і досяжними.

Продовжується курс внутрішньополітичних і економічних реформ. Поступально прокладаємо шлях до Европейського співтовариства і Північноатлантичного альянсу. Залишаємось активним і помітним членом Організації Об'єднаних Націй, представники якої бачать в нашій країні важливого і послідовного партнера.

Попереду – чимало праці, яка об'єднує все світове українство. Вірю, що нові літа додадуть нам – Великій Українській Родині – взаємного розуміння і успіху заради зміцнення нашої державности.

Попри труднощі і випробування, досягнуте нами додає впевности у подальших важливих здобутках на шляху демократії, економічного процвітання і національного відродження.

Сердечно вітаючи вас зі святом, також користуюся нагодою, щоб від імені українських дипломатів, які працюють в Організації Об'єднаних Націй, скласти українській громаді в США слова щирої шани і вдячности за важливу допомогу і висловити готовність до подальшої співпраці.

Слава Україні!

посол **Валерій Кучинський,**
Постійний представник
України при ООН

Україна крокує шляхом консолідації

Дорогі співвітчизники!

Українська держава перегортає ще одну непросту сторінку своєї історії і дорослішає ще на один рік. Озираючись назад, можна сказати, що важкий процес трансформації економіки країни, а що головніше – психології її громадян – завершився. Україна утвердилась на міжнародній арені. Вона відіграє важливу стабілізуючу ролю на Европейському континенті і є важливим політичним гравцем у ґльобальних процесах, що відбуваються в світі. Сьогодні провідні економісти світу відзначають позитивний поступ української економіки.

Цей рік в історії нашої Батьківщини не був простим. Він був затьмарений страшними трагедіями у Львові та Донбасі. Ми стали свідками того, як швидко світ відгукнувся на заклик про допомогу сім'ям загиблих під час цих жахливих катастроф. В цьому, без перебільшення, є й ваша неоцінена заслуга.

Дорогі друзі! Україна проголосила про свій намір інтеґруватися в европейські та евроатлантичні структури. Зараз ми крокуємо шляхом консолідації нації і побудови громадянського суспільства.

Я переконаний, що українці повинні пишатися своїм походженням і своєю Батьківщиною. У нас не лише багата спадщина, але й велике майбутнє.

Щиро вітаю усіх з 11-ою річницею незалежности й зичу усім щастя, здоров'я та усіляких гараздів.

Слава Україні!

Юрій Щербак,
Посол України в Канаді

Незалежність - вінець тернистого шляху

Шановна українсько громадо!

Генеральне консульство України в Нью-Йорку щиро вітає вас з 11-ою річницею Незалежности України. Історія розпорядилася так, що в XX столітті український народ двічі ставав на шлях національно-державного відродження. Переломний момент в нашій історії настав 1 грудня 1991 року, коли народ свідомо, з почуттям гідної пам'яті про пращурів і з величезною історичною відповідальністю за долю нащадків сказав заповітне „так" незалежній Україні. Відтоді стала реальністю споконвічна мрія багатьох поколінь.

Проголошення незалежности вінчало тернистий шлях української держави до самостійности. Вона пройшла цією дорогою, жертовно віддавши за виплекану свободу життя мільйонів своїх дітей. В цей урочистий день ми низько схиляємо голови, вшановуючи пам'ять тих, хто за козацьких часів, за часів Шевченка і Франка, Лесі Українки і Олени Пчілки, Лисенка і Грушевського генетично передавав естафету духовности та ідеали свободи наступним поколінням.

Поява суверенної України істотно змінила ситуацію не лише в реґіоні, а й в усій Европі. Попри всі негаразди, Україна крокує впевненою ходою у майбутнє, здійснюючи суспільно-політичні та економічні реформи, зміцнюючи свої позиції у світі. У цій важливій справі нас завжди підтримували і підтримують американські українці.

Генеральне консульство України в Нью-Йорку зичить усім вам щастя і добра, миру і злагоди у ваших оселях та у ваших серцях.

Хай зігріває нас усіх незгасна любов до єдиної великої матері – України.

Слава Україні!

Сергій Погорельцев,
Генеральний консул
України в Нью-Йорку

Любити Україну - це жити для неї

24 серпня 1991 року не має бути ще однією історичною датою чи проголошенням, а має увічнити реальний зміст національного розквіту українського народу і його незалежної правової держави та всіх національних меншин, котрі проживають на території України. Остерігав колись Тарас Шевченко, що „... її окраденою збудять". Наше стремління, щоб вона окраденою більше не була.

Цей рік показав, що наш народ на Рідних Землях зумів виборοти перемогу, рішуче вийшовши на березневі вибори, щоб стати врешті господарем своєї землі. Те, що перемогу народові не вдалося вповні використати, не зменшує важливости цього народовиявлення, бо таки вдалося довести владі, що державою має правити народ. Також вітаємо ініціятиву уряду завершити справедливе вирішення питання боротьби ОУН-УПА. Натомість абсолютно неприйнятним для нас є указ про відзначення трагічного Переяслава та „співпраця" над „узгодженням" нашої історії з тими, котрі нас намагалися стерти з лиця землі.

На жаль, останній рік також показав, що покищо в Україні правдивих друзів у міжнародному співтоваристві мало. Ми сподівалися на взаєморозуміння, а США повернулись у бік нашого колишнього поневолювача і ворога.

Також розчарування прийшло у духовно-релігійній сфері. Впродовж віків наші національні церкви та глибока духовність українців зберегли наш народ у любові до Господа Бога та у вірності рідній нації. Українська Православна Церква, чи то Автокефальна, чи Київського Патріярхату, але без верховенства Москви, а також Українська Греко-Католицька Церква, далі очікують на підтримку від влади. Покищо таку підтримку одержує тільки Церква, якою керує Москва.

В діяспорі ми вперше відчули зацікавлення, а то й піклування з боку влади в Україні. Одначе, це піклування чи заступництво майже не відчувається там, де його найбільше потрібно – щодо наших братів і сестер у Росії, котрих гноблять так, як це робила імперія.

З такими думками ми шлемо привітання нашому народові в Україні та у діяспорі.

Український народе, ти є основою власного духовного відродження, від тебе самого залежить краща твоя доля.

За Президію секретаріяту СКУ:
Аскольд Лозинський,
президент
Віктор Педенко,
генеральний секретар

З молитвою і надією

З молитвою і надією на краще зустрічаємо 11-річчя незалежности України. Довгі століття ми плекали незгасну надію, що таки настане день, коли Україна встане з колін, а на нашій землі не буде московського політичного і економічного гноблення, утиску та обмежень в суспільно-національному житті нашого уярмленого, але нескореного народу.

Державний суверенітет здобуто нелегко: найкращі сини й дочки нашого народу склали великі жертви в ім'я свободи та незалежности своєї батьківщини. Але боротьба, при Божій допомозі, увінчалась перемогою. Україна, як пишуть українські історики В. Кондратюк і С. Буравченкова, „продемонструвала світові, що є такий великий народ в центрі Европи, як українці, який твердо і рішуче, вдаючись до крайніх засобів і немислимих жертв, готовий боротись за незалежність і повернення втраченої державности. А з цим світ уже не міг не рахуватися. Не могли з цим не рахуватись російські більшовики, коли після падіння царату заходились відновлювати імперію у формі СРСР. Але вже тоді в її основу державницькими устремліннями було закладено могутній фугас уповільненої дії, який в майбутньому, скріплений боротьбою українських революціонерів, карпатських січовиків, дивізії „Галичина", потужної і безстрашної УПА мав привести до остаточного її розвалу, що зрештою і сталось. В результаті перед світом постала омріяна незалежна Україна".

Всенародний опит з питання державної незалежности 1 грудня 1991 року приніс велику перемогу, коли понад 90 відсотків населення проголосували за незалежність України.

Минулі роки незалежности, на жаль, не завжди були тріюмфальними, в Україні сталося чимало негараздів, порушень і помилок. Але все ж таки цей короткий час позначився значними успіхами: запроваджено власну валюту, схвалено Конституцію, молода українська держава здобула заслужену повагу в світі. Минулого року в Україні вперше досягнуто поступу економічного зростання.

Проте українську громаду турбує зменшення кількости населення в Україні, з якої виїздять за кордон спеціялісти з різних галузей науки. Дружини, матері, дівчата шукають заробітку поза батьківщиною. У молоді немає перспективи професійної кар'єри.

Український Народний Союз, 108-літня і найчисленніша українська організація поза межами Батьківщини, вітає український народ з 11-літтям державности й бажає йому великої завзятости в подоланні економічних і суспільних труднощів, а також постійних успіхів у побудові сильної демократичної і правової держави. Вітаємо ієрархів українських Церков, Президента України, Уряд України, Верховну Раду та всіх посадових осіб, які чесно і завзято працюють для добра свого народу та держави.

Закликаємо все наше членство УНСоюзу всебічно допомогти своїм братам і сестрам в Україні, що завзято працюють над своїм духовним і фізичним відродженням, яке з часом приведе Україну до процвітання та добробуту.

Слава Україні!

Стефан Качарай,
предсідник Українського Народного Союзу

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз – SVOBODA – Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510, UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svoboda@att.net Web-site: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $55.00, на півроку - $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку - $30.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор — Ірена Яросевич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

Адміністрація „Свободи"
Адміністратор Володимир Гончарик (973) 292-9800 (дод. 3041)
Керівник відділу оголошень
Марійка Осціславська (973) 292-9800 (дод. 3040)
Передплата - Марійка Пенджола (973) 292-9800 (дод. 3042)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про те, як, що, хто, коли і де святкує

Читачі здивуються, чому О-КА тим разом дала такий складний заголовок. Але до цього були причини. В першу чергу, причина була в цьому, що саме стоїмо перед 11-ою річницею проголошення Незалежности України. При тому, як постійна жителька українського „дантавну", проходжу майже щоденно біля українських крамниць та домівок організацій і маю нагоду читати усі оголошення, повідомлення та відозви, одне слово – маю точні інформації про все, що діється і плянується в нашій спільноті Нью-Йорку та околиць. Розуміється, це зокрема можна завважити перед різними нашими загально відомими національними святами, бо тут конкурують, немов у спортових змаганнях, різні організації та установи: хто, що і як підготовить і хто найскоріше проголосить пляноване, щоб виявитися першим і тим заслужити особливої уваги і позитивних відгуків. І тут можна оглядати цілий вахляр імпрез – від забави до поминального Богослуження і усі – з огляду на близьке одне чи друге ... ліття.

За тих декілька років життя на „українському давтаві" я вже до цього звикла, але ніяк досі не можу зрозуміти, чому вахляр цих імпрез, що підготовляються з однієї і тієї самої причини, мусить бути такий широкий і такий різний.

То ж не дивуйтеся шановні читачі, що близька 11-та річниця проголошення Незалежности України й перегляд запланованих в Нью-Йорку та околиці імпрез з цього приводу спонукали мене до такої думки: як по-різному можна відзначати одну і цю саму річницю чи подію, а все із тією самою ціллю!

Ось поряд пишаються на шибках наших підприємств та установ запрошення „Мосту" на забаву в Народному Домі з нагоди 11-ої річниці проголошення Незалежности України, ветерани і вірні з Брукплину запрошують на Молебень з цієї самої нагоди, хор „Думка" підготовляє концерт для мешканців Нью-Йорку після Богослужби в церкві св. Юра, за ініціятивою Комітету Об'єднаних Організацій, запрошують на урочисте підняття українського прапору біля Емпаєр Стейт-будинку, „Верховина" просить приїхати на святочну академію і забаву, Організація Оборони Лемківщини запрошує на фестин-пікнік, на ще інший пікнік запрошує спортове товариство „Тризуб"...

Як хочете знати про декілька ще інших, таких різних за програмою відзначень 11-ої річниці проголошення Незалежности України – досить взяти в руки одне із останніх чисел нашої „Свободи".

Значить, маємо, як-то кажуть, „до кольору – до вибору". Кожний може відзначити цю знаменну річницю, як захоче. Аби тільки про неї не забути! Але котрий спосіб святкування кращий і котрий більше відповідає цій річниці? Фестин – чи академія, Молебень – чи доповідь, спортові змагання – чи концерт хору? Боюся, що при такому широкому виборі прийде охота зіґнорувати все і залишитися вдома. Бо і сам наш настрій у це свято стоїть під знаком запитання. Чи радуватися і танцювати, чи призадуматися над дійсністю? Але так воно, здається, є з кожним „патріотичним" святом у нашій спільноті. Для одних причина до забави, для інших – до молитви, а для ще інших – до призадуми над долею нашого народу і його майбутнім.

„А все залежить від людських зіниць" – як писала колись Л. Костенко. Справді, хто, де і як відзначає національні свята – це, врешті, справа індивідуальна.

О-КА

Лист до редакції „The Washington Post"

В ч. 33 „Свобода" подала переклад редакційної статті газети „The Washington Post" під назвою „Україна і Захід". Нижче вміщуємо відповідь Посольства України на цю статтю. Ця відповідь була надрукована 15 серпня у „The Washington Post".

У редакційному коментарі від 8 серпня про перспективи інтеґрації України зі Заходом ідеться, що Президент Леонід Кучма нібито часто „вдається до бандитських методів", що є безпідставними і політично анґажованими звинуваченнями. Більше того, заяви „The Washington Post" про маніпулювання під час нещодавніх парляментських виборів не відповідають висновкам ОБСЕ, Ради Европи, Европейського Союзу та інших міжнародних спостерігачів.

Українська економіка далеко не в руїнах, як стверджується у редакційному коментарі. Торішній ВВП виріс на 9.1 відсотка; у нинішньому році рівень зростання ВВП України становить 4,3 відсотка, що виводить її у число найдинамічніших економік Східньої Европи.

Я ще раз спростовую звинувачення у тому, що Україна нелегально торгувала зброєю. Ні ООН, ні США ніколи не висловлювали довіри цій інформації. Я також був здивований, що „The Washington Post" у неґативному світлі подала той факт, що Ірак відкрив посольство в Україні; у багатьох европейських столицях є іракські посольства. Щодо продажу зброї Македонії, то ці операції здійснювалися згідно з контрактами, які були укладені до початку військових дій у цій країні. У відповідь на заклики Заходу Україна припинила постачати важке озброєння для Македонії і знайшла з НАТО взаєморозуміння щодо цього питання.

У редакторському коментарі говориться, що Україна – „переправний пункт для транзиту наркотиків та іншої контрабанди". Боротьба з цими злочинами є одним з пріоритетів української політики. Незважаючи на прохання України, західні країни досі вагаються у питанні надання відповідної підтримки для вдосконалення прикордонної інфраструктури. І все ж Україна займає відкриту позицію й порушить це питання під час конференції у листопаді, присвяченої прикордонній контролі, міжнародному тероризмові, незаконній міграції й контрабанді наркотиків.

Володимир Яценківський,
Повірений у справах Посольства України у Вашинґтоні

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Донецька молодь набуває духовности

Пишу до вас з Донецька. Це місто – особливе. Тут немає україномовних дитячих садочків, шкіл. Всюди користуються російською мовою. Люди не знають рідної культури, традицій і звичаїв, дуже слабко володіють знаннями з історії України. А чи не найбільшим злом минувшини є повний занепад духовности серед різного віку населення. Проте є ініціятивні люди, котрі прагнуть змінити, розвіяти минулі стереотипи, пролити світло нового бачення на українську державу. Вже працюють „Просвіта", Союз Українок, Пласт, і зовсім нещодавно, з великими труднощами офіційної реєстрації в державних органах, почала свою роботу молодіжна організація „Українська молодь – Христові".

Розгортається також праця УГКЦ – створено Донецько-Харківський екзархат, який очолив Владика Степан Меньок, який охоплює увесь східній край України: Донецьку, Харківську, Запорізьку, Луганську, Дніпропетровську, Сумську та Полтавську області. В самому Донецьку зареєстровано 3 парафії, будується храм Покрови Пресвятої Богородиці, є каплиця Святої Вервиці, освячено військову каплицю.

Я вже 4 роки здійснюю своє служіння в Донецьку, веду працю з нашою молоддю. Сучасні молоді люди відкритіші до сприймання нового, до спілкування з ровесниками. І в цьому велику ролю відіграють літні табори, особливо молодіжний духовний табір „Силоамська купіль Сходу". Ми проводимо його на березі Озівського моря. Кожного року у ньому бере участь 60 осіб. Цього року до управи табору входили також студенти Стемфордської семінарії зі США. Це стало можливим дякуючи фінансовій підтримці фонду „Ostfonds der Erzdiozese Wien".

Щиро запрошую усіх зацікавлених осіб до спілкування електронною поштою – orost@ukr.net та за адресою: 83049 м. Донецьк, вул. Уржумська, 174, о. Ростислав Муховський. Тел. (380) 62-345-40, дод. 12.

о. Ростислав Муховський,
керівник у справах молоді
Донецько-Харківського екзархату
УГКЦ

Щиро дякую

Щиро дякую родині Куждів – Василю та Стефі, які проживають у Клівленді, за те, що вони протягом двох років передплачують для мене часопис „Свобода". Це джерело правди читають мої друзі, педагоги, парафіяни УАПЦ. Вітаю читачів „Свободи" з 11-ою річницею незалежности України і бажаю усім доброго здоров'я і довгих років життя.

Микола Федчишин,
м. Волочиськ,
Хмельницька обл.

Я не знала про українців в Америці!

Пише вам вдячна українська читачка – Марина Кобзар. Я зараз перебуваю в Америці, в Огайо. Приїхала сюди 7 червня і працюю в таборі „Wakonda" за програмою „Camp America". Доля подарувала мені зустріч з місцевими українцями, від яких я отримала „Свободу".

Я була здивована, коли дізналася, що в США українці мають свою газету, церкви, громадські організації, бо в Україні ми не знаємо нічого про життя наших співвітчизників за кордоном. Я вважаю, що це дуже прикро! Ще я була приємно вражена, як ви усі намагаєтесь допомогти українцям тут і на батьківщині.

Я тут зовсім одна і сумую за домом. Маю можливість спілкуватися з батьками через Інтернет тільки раз на тиждень, а також телефоном, але не часто, бо це дорого коштує. Ще пишу листи.

З українцями я бачилась лише один раз, бо більше нікому мене до них відвезти. А я так потребую спілкування! Коли мене привезли в місцеву українську церкву, я побачила у ній наш прапор, ікони, портрети видатних діячів України. Почуття радости, суму за домом та вдячності Богу та людям за можливість отримати щось рідне, переповнили моє серце і вилились сльозами щастя.

Моя праця в таборі закінчується 10 серпня, а 20 серпня з Нью-Йорку я полечу додому. Я повезу з собою числа „Свободи" – 17, 18, 19 і 20 в Україну, щоб розповісти людям про тутешнє життя, щоб вони на власні очі побачили і відчули, що хтось дуже-дуже далеко небайдужий до подій в Україні і піклується про її людей.

Сама я з Дніпропетровська. Мені 21 рік. Навчаюсь в Українському державному хеміко-технологічному університеті в моєму місті, на четвертому курсі. Наступного літа я отримаю диплом інженера-технолога харчової промисловости. Вивчаю різні види олій, виробництво майонезу, маргарини та молочних продуктів.

Моя мама завідує лябораторією в цьому ж навчальному закладі, батько – інженер-електрик.

Моя поїздка до Америки коштувала дуже дорого для нас. Мама позичала гроші у друзів. Але я дуже рада, що приїхала сюди, бо побачила багато нового, відчула, як я люблю свою батьківщину.

Моя адреса в Україні: вул. Шолохова, 19/41, 49080 Дніпропетровськ.

Марина Кобзар,
м. Дніпропетровськ

Від редакції: за добрим звичаєм запрошуємо когось з наших читачів передплатити „Свободу" для Марини Кобзар.

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Український клюб підтримує студентів

На фото (зліва): Ілля Матіяш, Михайло Комічак, Марко Шедний, Іван Фитушак

АЛИКВИП, Па. – Український клюб при 120-му Відділі УНСоюзу 21 липня на своєму бенкеті видав 2.4 тис. долярів на стипендії студентам, яких прийнято до вищих навчальних закладів.

Д-р Шавранк виголосив коротку промову про значення вищої освіти, після чого Михайло Комічак і секретар клюбу Марко Шедний видали стипендійні нагороди. Їх отримали Рені Кампбел, студентка з журналістики, Крістофер Голанд – студент з театральних мистецтв, Джені Рефліс, Меліса Рефт – студентки з підприємництва.

Михайло Комічак і Марко Шедний вручили від клюбу почесну грамоту найстаршому членові клюбу – 84-річному Іванові Фитушаку за його віддану працю у розбудові 120-го Відділу.

Представник „Beaver County Federation of Fraternal and Social Clubs“ Ден Дейвіс вручив почесну нагороду Іллі Матіяшу за працю в розбудові і утримуванні зв'язків між громадськими клюбами. Під кінець під проводом Анни Матіяш відспівано „Многая літа“, а під проводом Джені МкДеніс відспівано „Боже, хорони Америку“.

Лінда Рефліс,
учасниця програми

Вітаю тебе, Україно!

З 11-річчям Незалежности Української держави щирим віршем вітає незабутній край своїх предків читач „Свободи“ з 1935 року Микола Горішний:

Вітаю тебе, Україно,
Мій дорогий, мій любий краю,
У день Твойого свята волі
Тебе я в серці обіймаю.
Радію нині я з народом,
Бо справді є чого радіти,
Уже не будем брести бродом,
А твердим шляхом володіти.
Це свято нині понад свята,
Століття ми на нього ждали,
І гимни волі, дай нам, Боже,
Аби віками в нас лунали!
Цей день святої правди й волі
Нехай збратає всіх нас нині,
Бажаєм радісної долі
кожній людині в Україні.

Союзівка: табір „пташат“

КЕРГОНКСОН, Н.Й.. – В червні і на початку липня відбулися два тижневі табори „пташат", тобто наших найменших, які ще не доросли до пластових чи сумівських таборів, а потребують українського суспільного виховання серед своїх однолітків.

Вже 25 рік відбуваються такі табори для малят від четвертого до шостого року життя. Організаційну та виховну працю ведуть у цій програмі сеньйорки і старші пластунки жіночого куреня „Перші стежі", а ідею подала та досьогодні є активною у веденні таборів Неля Сохан. Цим відомим і безіменним пластункам треба висловити публічне признання за цінну програму і її проведення. (було б доречно, щоб Президент України відзначав саме таких працівників грамотами і медалями, а не тих, що оббивають його чи Верховної Ради пороги з не завжди реальними проєктами).

На таборах бувають, крім дітей та їх виховників, їхні батьки, бабусі і дідусі, а іноді й щасливі прабабці і прадіди. Три чи й чотири ґенерації українських людей перебувають разом, вчаться, забавляються, почуваються однією українською сім'єю.

Діти зживаються, нав'язують дружбу, набувають суспільних звичок, а головне – усвідомлюють себе членами української громади. Звідси вони виходять до ширшого українського суспільства через молодечі організації, школу, церкви тощо, набуваючи почуття, що бути українцем не є „неспроможно".

Як дідусь, я це спостерігав протягом тижня і переконався в корисності цього таборового заходу, через який пройшли сотні наших дітей і внуків.

Завдяки УНСоюзові, ми маємо прекрасне природне оточення і місце для таких таборів – нашу зелену Союзівку. Без цього український виховний процес, як і наша культурна діяльність, були б неповними.

Василь Маркусь

ЧИСЛОВЕ ЗІСТАВЛЕННЯ ПРО РУХ ЧЛЕНСТВА УНСоюзу ЛИПЕНЬ 2002 р.

	Молодь	Дорослі	АДД	Разом
Активні члени 6/2002	6,366	13,208	2,896	22,470
Неактивні члени 6/2002	7,484	16,747	0	24,231
Всі члени 6/2002	13,850	29,955	2,896	46,701
Активне членство				
Приріст у 7/2002				
Нові члени	8	15	0	23
Нові УЛ	0	0	0	0
Прийняті наново	5	9	1	15
Разом	**13**	**24**	**1**	**38**
Убуток 7/2002				
Померли	0	15	0	15
Вибрали гроші	6	7	0	13
Відійшли з дозрілими вивін. грамотами	26	11	0	37
Виплатили вповні вкладки забезпечення	14	19	0	33
Відійшли на част. випл. забезпечення	0	0	0	0
Відійшли на безпл. продовж. забезпечення	11	10	0	21
Вигасло забезпечення (активні)	6	9	17	32
Кінчилось забезпечення	1	4	0	5
Разом	**64**	**75**	**17**	**156**
Всі активні члени 7/2002	6,315	13,157	2,880	22,352
Неактивне членство				
Приріст у 7/2002				
Виплачене забезпечення	14	19	0	33
Відійшли на частинно виплачене забезпечен.	0	0	0	0
Вигасло продовж. безплатне забезпечення	11	10	0	21
Разом	**25**	**29**	**0**	**54**
Убуток у 7/2002				
* Померли	2	30	0	32
* Вибрали готівку	2	16	0	18
Дозрілі вивін. гр. неповної виплати	1	2	0	3
Повернені в активні	5	9	0	14
Вигасло забезпечення (неактиквні)	1	9	0	10
Разом	**11**	**66**	**0**	**77**
Всі неактивні члени 7/2002	7,498	16,710	0	24,208
РАЗОМ УСІ ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ 7/2002	**13,813**	**29,867**	**2,880**	**46,560**

(* Виплачені і частинно виплачені грамоти)

Найновіша Україна: не піддаватися на провокації

Цей коментар професора Ярослава Розумного був представлений на круглому столі – „Політична й економічна ситуація в Україні після останніх парляментських виборів в опінії українських учених США й Канади". Дискусію влаштувала Фундація розбудови українських студій в Ілінойському університеті, в домі Українського культурного центру в Чикаго, 21 липня ц. р. Головними дискутантами були професори Тарас Гунчак, Василь Маркусь, Петро Потічний і Ярослав Розумний.

Цей коментар базується на трьох уривках з недавно одержаних листів з України та на трьох подіях, що останньо сталися в Україні. Один лист – від чільного академіка з Києва, другий – від американського славіста, що недавно працював у двох київських університетах, а третій – від учителя з Тернопільської области. Всі вони торкаються питань нашої сьогоднішньої дискусії.

„Пригнічує, – твердить лист з Києва, написаний влітку 2001 р.– той глибинний, „низами", процес дальшої русифікації, який триває внаслідок інерції, і браку національного самоусвідомлення як у маси, так і в „еліти", і дії компрадорської буржуазії і щедрого фінансування „п'ятої колони" Росією (в тому ж дусі, як колись проплачували москвофілів, так тепер творять „русский мир", а він „вєздє, гдє русский язик").Інколи обіймає безнадія... Але доводиться гнати її і працювати".

Загальне враження американського славіста (з листа від листопада 2001 р.) – „русифікація міста, етеру, преси – максимамальна. Московський „Інтер" безперестанно годує „хахлів" то серіялами, то пропаґандою, то заколисує їх „дружбою двох братніх народів". А коли студентам звертати увагу на мову, якою розмовляють, то відповідають: „Говорю, как хочу, ето нє ваше дєло". Мова взагалі, твердить він, перестала на університетах бути пріоритетом. Пріоритетом є гроші, гроші, гроші". А в університеті ім. Тараса Шевченка в Києві „української не почуєш. Не престижно".

А з Тернопільщини (в червні 2002 р.) пишуть" „Взагалі в школах дуже меншає дітей. Лиш у Гончарівці за десять років стало менше на 50 дітей. Цього року вийде зі школи 26 учнів, а прийде 8–10. А далі буде і по 4–5 учнів. В селі мало весіль, отже, й мало родиться дітей. А помирає набагато більше" (червень, 2002).

Отже, у сучасній Україні існує три серйозні проблеми. Двом першим уже понад 300 років, а це – посилена (зісередини і ззовні) русифікація і з нею затрата національної свідомости в автохтонів країни. І третя проблема – спад росту населення. На їх розв'язання потрібний неабиякий час та пересічна мудрість і турботи державного правління.

Три наступні проблеми – політичного характеру. Президент Леонід Кучма, який своєю поведінкою вдома закрив собі двері на Захід, пішов одинокою простеленою йому дорогою на ріднішу „північ". 13 березня 2002 року він окремим указом проголосив 2004-ий рік роком відзначення 350-ліття Переяславського договору між Україною і Московщиною. Мабуть, не знаючи, що цей договір був зраджений російським урядом, і що цей договір став початком понад 300-літнього поневолення України, плоди якого український народ донині збирає.

На тлі такої орієнтації уряду України з'являється інше рішення бюрократів Києва й Москви (чи Москви й Києва) у справі спільного „розглядання" й „узгіднювання" шкільних підручників історії Росії й історії України.

Виринає запитання: чи не криється в цьому поспіху якась чорна доцільність? Комусь, здається, залежить на тому, щоб розглядати політично дуже принципові й делікатні справи в часі, коли велика частина України ще не перестала вважати себе колонією. А, можливо, цей поспіх є наслідком занепокоєння в Москві й лівому Києві останніми виборами, в яких і комуністи, і бльок президента Л. Кучми зійшли на друге й третє місце. Значить, треба сповільнити або припинити процес дозрівання суспільної думки й покласти табу на певні речі, а зокрема ті, що стосуються „братніх" стосунків між українцями й росіянами.

Але небезпека в тому, що українська відпорність слабка. Уряд держави не є національним і можна легко передбачити, в чию сторону схиляться „узгодження" української історії та українсько-російських взаємин.

Бо як можна говорити про об'єктивне „узгіднювання" історії України й Росії на тлі декрету президента Леоніда Кучми про Переяславські „святкування"? Як можна узгіднювати історичні події, коли ще не зникли російські претенсії до українського середньовіччя? Як можна серйозно говорити про полагоджування спірних історичних питань, коли після недавнього показу фільму Юрія Іллєнка „Молитва за гетьмана Мазепу" на фестивалі „Кінотавр" у Сочі, міністер культури Російської Федерації Міхаїл Швидкой гостро засудив фільм і заборонив його показ у кінотеатрах Росії? Про яке „узгіднювання" йдеться бюрократам Москви й Києва? Очевидно, про історію України крізь російську призму й російські інтереси.

І ще одне. В цьому році пляну-ють в Україні відзначувати пам'ять першого секретаря КП(б)У В. Щербицького. Чи не для того ці „поминки", щоб реабілітувати Щербицького і з ним Комуністичну партію України й легалізувати злочини тієї партії – штучні голоди, погроми українського народу від інтеліґента до робітника і хлібороба, Чорнобилі й те, що той народ забув, хто він?

Все це події з далекосяжним прицілом, і своїм спрямуванням вони дуже небезпечні для незалежної думки громадянина української держави.

Питання є, чи готовий український національно-демократичний бльок депутатів, академіки і професори соток університетів, інститутів та українські інтеліґенти стати в обороні своєї людської й національної чести? Може. А може й ні, бо скільки з них захоче ризикувати своєю посадою в державі контрольованої думки?

Західні німці зуміли усунути з дороги подібні перепони. Вони, прилучивши східню, підсовєтську частину Німеччини, очистили в себе комуністичну бюрократію, а членство в Академії наук прочистили там на 85 відс. Просто прогнали з академічних кабінетів учених совєтського типу, як антинаціональний баляст.

В незалежній Україні такого не сталося. Не полетіла з посади ні одна радянська бюрократична, ні академічна голова. Не судили нікого за злочини й нікого не оскаржували, хіба пошепки при закритих дверях. Все залишилося на своїх місцях і продовжує керувати державою, працювати в університетах і в кабінетах академій під дещо іншою, як кажуть, „символікою". Хати не вичищено. Навпаки, вони провели чистку в національно-демократичному таборі, скомпромітувавши колишніх дисидентів та національну еліту, як неспосібних до керівництва, а „незалежність" зробили причиною лиха в державі. Лиха, до якого самі довели. Одним словом, зробили це блискуче!

Не сталося й не могло статися в незалежній Україні того, що сталося у звільненій східній Німеччині, бо не було ні досвіду, ні національного мислення, ні державної ідеї, для якої треба було працювати. Була евфорія, а справжнього патріотизму не було, бо національна гідність, національний розум і „anima heroica" нації пропали в тюрмах і на засланнях.

Цю проблему порушив недавно у газеті „Свобода" президент Національного університету „Києво-Могилянська академія", д-р Вячеслав Брюховецький. Він докоряє національно-демократичному рухові 1990-их років, за те, що вони не зуміли взяти владу у свої руки. Складалося враження, каже В. Брюховецький, що вони тієї влади не хотіли. Ідея незалежної України об'єднала в тому часі найрізноманітніші верстви. Потрібно було нової політичної спільности, але цього не могла зрозуміти українська національна еліта. В ході справи вирішила не ідея, а інтереси різних груп.

Існують також інші причини, що заважають нам. А це прив'язання до незначного, а то й до трагедій. І це влучно схопив Микола Гоголь метафоричною сценою в повісті „Тарас Бульба". А це картина, де за Тарасом Бульбою жене польська погоня. Він нагло зауважує, що люльку загубив. Вертається й погоня схоплює його.

А в „Інтермеццо" М. Коцюбинського є інший символічний епізод з паном, ланцюгом і собакою, що на ланцюгу горить очима страху й ненависти до пана й ланцюга. А коли з собаки Оверка скинули ланцюг, він, заплющивши очі, мчав кудись наосліп, забувши про пана і про ланцюг. І цей комплекс люльки, пана й ланцюга глибоко закодований у колоніяльній психіці пострадянської людини.

Він проявляється в науковому, політичному„й суспільному житті теперішньої України. Він функціонує на трьох рівнях – на рівні тих, що побожно й відверто думають категоріями колонії, на тих, що з переляком споглядають на „північ", та на рівні тих, що скинули з себе тягар „півночі".

Наприклад, про джерело кривд і їх наслідки не говориться. Збувається або прикриванням, або мовчанкою. Наведемо один приклад. Чому в передмові до „Орфографічного словника української мови", що появився вже в незалежній Україні (1994 р.), де говориться про чотири „переробки" всеукраїнського харківського правопису з 1929 року, ні словом не сказано, що ці переробки були політичні й силою накинені українській мові, як русифікаційна тенденція, що почалась процесом української інтелігенції в 1929 році та голодом-ґеноцидом у 1932–33-их роках, і з кожним роком посилювалась. Ніде не сказано, що це був початок процесу затирання різниці між українською й російською мовою. Процесу влиття в панівну мову. У передмові це називається „виправленням" або „доповненням" попереднього правопису.

Напрошується питання – що ж потрібно нинішній Україні, щоб обернути ці процеси, зрушити економічний застій і позбутись північної орієнтації?

Найважливішою передумовою є спільне бачення й організована дія українського національно-демократичного бльоку і всіх, хто думає інетересами громадян української держави.

Наступна передумова – це обережність. Не піддаватись провокаціям, інфільтраціям та „п'ятим колонам" у різних формах, навіть у формі посольських бенкетів з ікрою. Організуватись і творити коаліції з метою за всяку ціну перемогти в наступних президентських виборах.

Українська діяспора повинна, як і в випадку Переяславських „святкувань" та „узгіднення" шкільних підручників, реагувати в пресі та розкривати антинаціональні й антидемократичні кроки теперішнього уряду та осуджувати інертність великої частини академічного світу в Україні й української еліти.

Не менш важливою є підтримка діяспорою тих освітніх і академічних інституцій в діяспорі та в Україні, які обстоюють українські національні інтереси.

Усе про Генеральну прокуратуру України – в Інтернеті

КИЇВ. – Компанія „Finport Technologies" завершила розроблення інформаційної Інтернет-системи для Генеральної прокуратури України за адресою: **http://www.gpu.gov.ua**. Мета проєкту – створення нового інструменту для поширення інформації і спрощення взаємодії з прокуратурою. Буде розміщена в Інтернет-ресурсі оперативна інформація про діяльність прокуратури. За додатковою інформацією слід звертатися до Анни Кашталян телефоном (380-44) 536-0217.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Учительський семінар-2002

Учасники семінару на Союзівці.

КЕРГОНКСОН, Н. Й. – На Союзівці від 21 липня до 3 серпня відбувався 18-ий учительський семінар, у якому взяли участь 15 учасників зі США та Канади.

Учасники семінару заслухали лекції з літератури, окремих питань з мови і українського правопису, які проводив проф. Є. Федоренко. Всі учасники написали контрольні завдання про творчість одного із письменників XX століття.

На лекціях з історії проф. Ю. Гаєцький подав багато цікавого з періоду Козаччини. Він підкреслив, що Козацька держава – Гетьманщина була першою українською демократичною державою. Студенти також склали 2 письмові іспити з історії.

З основ культури проф. Орест Павлів з Монреалю розповів про козацькі думи, походження прізвищ, літописи. Проф. Ігор Мірчук з Філядельфії розповів про історію українського мистецтва, ілюструючи розповідь багатющим матеріялом.

Проф. Ігор Гурин прочитав лекції з української мови, синтакси, подав приклади з українського фолкльору. Наталя та Володимир Боднарі із Кенту, Огайо, показали учителям, як вживання сучасної техніки пожвавлює лекції та навчання в школах. Вчителі переглянули серію фільмів, які проф. Є. Федоренко одержав з України як додатковий матеріял з історії і літератури. Це була серія „Незнана Україна", оперета „Наталка Полтавка", уривки з серіялу „Роксоляна". Також було представлено новий підручник Ю. Гаєцького „Новітня історія України „1945–2001".

Слухачі щиро дякували Шкільній раді при УККА та проф. Є. Федоренкові, що дали можливість познайомитись з новими матеріялами українознавства, професорам, Стефанії Квасовській за опіку, а також адміністрації Союзівки.

Ми дякуємо спонзорам за фінансову допомогу, в числі яких – Українська федеральна кредитова кооператива „Самопоміч" в Нью-Йорку, банк „Певність" в Чикаґо, Українсько-Американська федеральна кредитова кооператива в Нюарку, Українська національна федеральна кредитова кооператива в Нью-Йорку, Федеральна кредитова кооператива СУМА (Йонкерс), Українська федеральна кооператива „Самопоміч" в Кліфтоні.

Галина Касіян

7 вересня: вшанування пам'яті Патріярха Йосипа Сліпого

ЧИКАҐО. – 7 вересня відбудеться відзначення 110-річчя народження Патріярха Йосифа Сліпого. День, у який відбудеться це відзначення, є днем його переставлення на вічний спочинок. І хоч тут, на землі, він нас покинув, духовно він з нами. Він залишив нам приклад непохитної вірности своїй Церкві, вказав мету, до якої нам треба прямувати.

Програма відзначень почнеться о 9:15 ранку Св. Літургією в соборі св. Володимира й Ольги, після чого відбудуться показ фільму „Патріярх Йосиф Сліпий", наукова конференція, Велика Вечірня, святковий концерт на честь Патріярха.

Організатором конференції є парафія св. Володимира й Ольги, а проходитиме вона під патронатом Наукового товариства ім. Тараса Шевченка (осередок в Чикаґо) та редакції „Енциклопедії української діяспори". Доповненням до конференції буде виставка різних експонатів, що стосуються життя та діяльности Патріярха (організатор – д-р Роман Смик).

Святковий комітет запрошує всіх до участи у програмі відзначення великого Ісповідника віри та глави Української Греко-Католицької Церкви в найважчі її часи.

Лука Костелина

Загальні збори осередку СУМ

ЕЛЕНВІЛ, Н. Й. – „Дай нам, Боже, для рідного краю українські серця зберегти" – цими словами з пісні „Сумівські вогні" (автор Валентина Юрченко) закінчився перший річний пікнік осередку СУМ у Гошені на Оселі СУМ, 15 червня ц. р. Відтак голова Андрій Бігун відкрив загальні збори осередку СУМ ім. Митрополита Андрея Шептицького.

Члени управи, Булави юнацтва і Батьківського комітету звітували про цілорічну працю. До виховної програми юнацтва належала підготова до юнацьких іспитів і злету, святочні апелі, проби народних танців, прогулянки, товариські зустрічі, лекції з писанкарства, створення відбиванкової дружини старшого юнацтва. Було проведено міжосередкову маскараду, програму на свято Миколая, коляду, виставку українського мистецтва у бібліотеці міста Мідлтовн.

На 43-му Юнацькому злеті в Еленвілі 25–26 травня, де змагалися 13 осередків і близько 500 представників юнацтва, наш відділ „Львів" посів шосте місце, рої „Лиси" і „Олені" (молодші) – друге місце, а рій „Стрільці" (старші) – друге місце, як і друге місце у конкурсі роїв. Впродовж року з юнацтвом працювали виховниці – Христя Бігун (головна виховниця), Оля Чиж, Маріянка Василик, Ніна Ступак, Галина Щепко, Наталя Ступак і Люба Генсьор-Садницька.

Осередок співпрацював з громадою парафії Св. Трійці у Кергонксоні, Н. Й. і організував участь сумівців у привітанні Архиєпископа УГКЦ Любомира Кардинала Гузара, сценку на Андріївський вечір, сценку на святі Тараса Шевченка, стійку при Божому гробі. Осередок провів також „Whell-a-Thon", зібравши понад 700 долярів на поміч родинам трагедії 11 вересня у Нью-Йорку, які переказав до УККА. Вислано посилки і дарунки сиротам в Україні.

При осередку утворено хор під керівництвом Богдани Волянської, довголітнього керівника ансамблю „Промінь". На зборах Наталя Ступак, Оля Чиж, Галина Щепко, Джін Татарин отримали заслужені ступені. Була обрана управа Осередку (голова, Андрій Бігун). На першому засіданні нової управи будуть вибрані делеґати на 23-ий Крайовий з'їзд СУМ, який відбудеться 2–3 листопада в Еленвілі.

Люба Садницька

Допомагаємо Україні

ЧИКАҐО. – У які світи не розкидала б українців доля, та думками вони завжди линуть в Україну. Прикладом можуть бути нащадки першої та другої хвиль української еміґрації, які часто, навіть не побувавши на Батьківщині своїх предків, люблять її безмірно, як їхні батьки, діди та прадіди.

Життєдайна енерґія рідної землі, підсилена молитвами до Господа, дає нашим братам-українцям силу стійко переносити гіркоту розлуки з рідними та близькими.

Любов до рідного краю спричинилась до об'єднання українців Чикаґо у товаристві „Рух допомоги незалежній Україні".

Метою товариства є дієва допомога національно-освітнім та громадським організаціям в Україні, що працюють для збереження і поширення української мови в українській державі та формування національної свідомости народу. До цього спонукує складна мовна ситуація в нашій державі. Адже для громадян інших країн може видатися незрозумілим явище, коли у незалежній державі потребує захисту її державна мова, мова народу.

На превеликий жаль, українська мова в Україні з кожним роком все більше і більше витісняється на загумінки суспільного життя. Тож „Рух допомоги незалежній Україні" всіляко намагається утвердити державну мову у своїй державі. Можна навести ряд прикладів нашої допомоги. Наприклад, пісенна акція „Колядуймо Україні", започаткована 12 років тому, перетворилась на грандіозне мистецьке свято.

Щороку кращі хорові колективи Чикаґо та околиць на закінчення Різдвяних свят збираються на великий концерт. У нинішньому році, 27 січня, катедра святого о. Миколая не змогла вмістити всіх бажаючих послухати Різдвяних колядок та щедрівок.

У концерті взяли участь 11 творчих колективів, понад двісті хористів. Та найзнаменнішим було те, що всіх їх, незалежно від конфесійної належности, об'єднувала любов до України та прагнення прилучитись до благородної справи – допомоги відродженню та закріпленню української мови в українській державі.

Це свято духовної музики з кожним роком перетворюється у торжество духовного єднання всіх українців, які проживають за океаном.

Тригодинний концерт дав змогу наблизитись до глибинних джерел духовної спадщини, відчути прекрасну мелодику Різдвяних колядок і щедрівок, що протягом століть звучать в душі нашого народу. Слова подяки належаться Осипу Литвинишину за узгодження репертуару всіх хорових колективів, координування діяльности організаційного комітету свята, та ведучій концерту Марійці Климчак, яка представляла творчі колективи та створювала невимушено теплу атмосферу між учасниками дійства та глядачами.

На пісенному святі присутні Владики Всеволод, Михаїл, Інокентій, оо. Микола Боднарчук, Іван Кротець, Генеральний консул України в Чикаґо Борис Базилевський.

На завершення свята голова „Руху допомоги незалежній Україні" Святослав Личик сказав: „Для нас, українців в діяспорі, рідна мова та національна свідомість нації є головними домінантами у розбудові української державности.

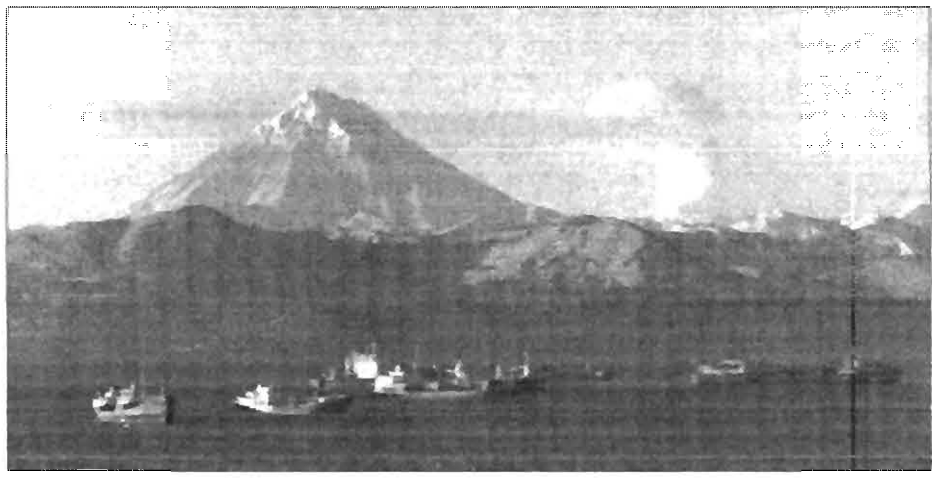
Доказом цього є величезна кількість глядачів та зростаюче число учасників. Масове схвалення та повна підтримка нашої громади є свідченням правильно обраного шляху. Тож робота товариства і надалі продовжуватиметься у цьому напрямі". Цей приклад засвідчує, що наша громада має чимало можливостей допомогти Україні, які ми маємо використовувати.

Володимир Павелчак

УКРАЇНЦІ У СВІТІ

Рідна мова об'єднала громаду

Камчатка – півострів на Далекому Сході Росії довжиною 1200 кілометрів. Налічує понад 160 вулканів, з них 28 діючих. Територія Камчатки вкрита лісами, на півночі – тундра. Головна річка – Камчатка, головне місто – Петропавловськ-Камчатський.

Краєвид Камчатки

Українське камчатське земляцтво у жовтні відзначає своє 10-річчя. Десять років від його заснування минули у навалі праці та подій. Камчатські делеґати брали участь в праці усіх Конґресів світового українства, були серед перших засновників „Організації українців Росії (ОУР)", а керівники нашого земляцтва – Валентин Поперенко і Віктор Манжос незмінно обиралися членами правління ОУР.

Цікаві, обдаровані люди об'єдналися в Національно-культурній українській автономії. Олександер Гиль приїхав на Камчатку 22-річним з мрією відродити національні танці місцевих народностей – коряків, ітельменів, чукчів. Минув час і на Камчатці виступив з першим концертом корякський балет „Менго". Олександер Гиль вчив танцюристів у Петербурзі (тоді – Ленінграді), гастролював з ними в Якутії, на Крайній Півночі, у Забайкаллі. У рідному селі неждана куля обірвала життя вчителя танців, але ансамбль „Менго" живе, і Тарас Гиль, син засновника, став у ньому зіркою танцю.

Уродженець Кам'янця-Подільського Анатолій Черніїв потрапив на Далекий Схід з мамою, яка шукала рятунку від голоду 1933 року. Після школи юнак написав заяви відразу до морського і піхотного училищ, бо йому залежало лише мати одяг і харчі. Першими відповіли мореходи, і Анатолій став штурманом, а згодом капітаном суден на Камчатці. Йому було доручено прийняти у Фінляндії перший в історії Камчатки корабель-лісовоз „Кіровськліс" і капітан не тільки прийняв його, але й спромігся провести його з вантажем в Брюсель крізь сім шлюзів, не призначених для корабля такого розміру. Понад півстоліття капітан водив кораблі, виховував молодих мореходів, прокладав суднам шлях у кризі.

Чимало таких людей є серед майже 50-тисячної громади камчатських українців. 5 січня 1997 року ми утворили Національно-культурну автономію українців Камчатки, яку тепер очолює Віктор Манжос. Автономія не має свого приміщення і користується доброзичливістю закладів культури, які дозволяють нам проводити вечори та зустрічі. У 1999 році з'явилася перша українська сторінка в газеті „Петропавловськ", з якої 21 вересня 2001 року народилася українська газета „Батьківщина".

Камчатське земляцтво прагне зберегти і зібрати докупи ті зерна українства, які всупереч багатьом обставинам проростають і несуть в собі основу нашої духовности, пам'ять поколінь. Ми підтримуємо українські звичаї, традиції, прагнемо залучити і навчити молодь, зігріти увагою людей старшого покоління.

Пам'ятаючи своє національне коріння, ми розуміємо і поважаємо той народ, на землі якого проживаємо. Шукаємо спільне, а воно є. 16 березня 2002 року провели Шевченківське свято українською і російською мовами. Читали в оригіналі „Слепая" і "Тризна" Т. Шевченка, а передмову до „Гайдамаків" читали обома мовами. У вечорі брали участь студенти-росіяни, які читали вірші Шевченка російською мовою в перекладі. Газета „Батьківщина" також виходить двома мовами. Це зумовлене, поперше, поверненням місцевих українців до рідної мови, а подруге – потребою ширення української культури в місцевому середовищі.

Недавно в нашій газеті член правління автономії Валентин Пилипчук виступив зі статтею „Українці Росії і українська мова", у якій докладно проаналізував можливості вивчення рідної мови українцями в Росії. Він повідомив, що уряд України надав можливість українській молоді за межами України вступати до університетів України з наданням стипендій і гуртожитків, а дітям – брати участь у творчому фестивалі „Наша земля – Україна", який щороку відбувається в Криму, у міжнародному дитячому центрі „Артек". Водночас і адмінстрація Камчатки відновлює недільні кляси, у яких учні вивчатимуть українську мову та історію України. чимало зробила для відродження рідної мови вчителька Тетяна Порцелюк, яка готувала майбутніх вступників до українських вищих шкіл.

Визначну ролю у розвитку культурного життя Земляцтва на першому етапі зіграли співак і композитор Михайло Білоусенко, який друкував у поетичних збірниках власні пісні і вірші українською мовою, виконував їх, а також співачка Валентина Черкаська, яка пропаґувала українську клясичну пісню. Ведучий коментатор місцевого телебачення Ніна Родинська забезпечувала трансляцію визначних подій з життя Земляцтва на телебаченні, провадила телезустрічі з представниками Земляцтва. Режисер-сценарист Віктор Омельченко публікував кореспонденції і фотоматеріяли у обласній газеті „Вєсті".

В ансамблі української пісні тон задавали Галина Калугіна, Валентина Третяк, Олена Макарова, світлої памяті хормайстер Лариса Ковалихіна. Зі своїм чоловіком, композитором Володимирєм Ковалихіним вони створили клясичний хор „Дніпрові зорі". На жаль, більшість членів нашого першого активу поїхали з Камчатки, але їх почин підхопили інші.

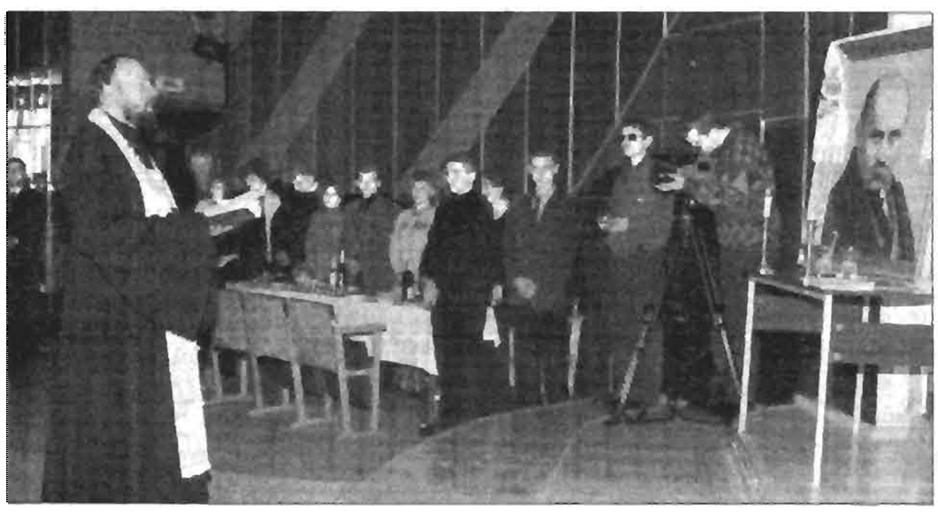
Із року в рік у нас відбуваються вечорниці – Різдвяні, на Святого Василя, Водохреща, останній день Масляної; літературні вечоря, присвячені пам'яті Лесі Українки; Шевченківські свята, першоквітневі концерти українського гумору.

Особливо вдалими були свято „В дружбі наша сила" – 25 лютого 1996 року; вечір до 5-річчя української громади – в грудні 1997 року (режисер і ведуча цих вечорів Ніна Родинська сьогодні проживає в Україні); вечір пам'яті хормайстра українського хору Лариси Ковалихіної ; літературний вечір пам'яті Лесі Українки – 27 лютого 1999 року, літературно-музичні вечори „Жива українська газета" – 11 січня 2001 року, „Українцям Камчатки – невмирущі поетичні скарби нашої мови" – 9 березня 2001 року, Шевченківське свято 16 березня 2002 року.

Великою радістю для Національно-культурної автономії українців Камчатки стало створення газети „Батьківщина – Україна, моя Україна", яка видається власними силами і на власні кошти українців Камчатки. Пожертви на цю справу зробили Ю. Гуляк, В. Сахненко, А. Паліщук, В. Бондаренко, родини Антрощенків, Пацвів та інші.

У вересні почне працювати недільна кляса української мови для всіх бажаючих.

Едіта Познякова,
редактор газети „Батьківщина"

Спільна молитва на Шевченковому святі 16 березня 2002 року.

Учасники вечора, присвяченого 5-річчю автономії (15 травня 2002 р.).

Молитва до Матері Божої

У 1999 році почався хресний хід чудотворного образу гошівської Матері Божої по церквах західньої України. Відтоді уже двісті церков відвідав цей хресний хід.

Образ побував у Виспі, Медині, Чернієві, Яблунові, Рогатині, Колодієві, інших селах. І скрізь його супроводжував фотограф-пенсіонер Венедикт Каргатський з селища Солотвина Богородчанського району Івано-Франківської области, який вирішив увічнити цю подію на світлинах. Кілька їх він надіслав до „Свободи".

До чудотворного образу прийшли діти зі своїми пастирями.

Хресний хід з образом гошівської Матері Божої в дорозі. *Фото: В. Каргатський*

Пам'яті Патріярха Володимира

КИЇВ. – 18 липня минуло сім років з часу поховання біля стін Святої Софії Київської Патріярха Української Православної Церкви Київського патріярхату Володимира (Романюка).

Вже традиційно до могили свого пастиря прийшли на поминальне віче кияни. З-поміж них і чимало тих, хто того „чорного" вівторка у 1995 році не дав поглумитися над тлінними останками Патріярха Володимира.

Приспущені прапори, запалені свічки, сльози на очах жінок у чорному і Заупокійна молитва, як завжди, з року в рік, супроводжували цей захід. А ще були полум'яні слова з осудом дій влади, яка так і не вибачилася за наругу над почуттями українських патріотів і не покарала винних.

Про те, що справи, започатковані Патріярхом Володимиром, зокрема стосовно об'єднання різних конфесій українського православ'я, починають втілюватися, свідчить хоча б той факт, що цього року над його могилою спільну Службу Божу служили священики як УПЦ КП, так і УАПЦ. Це є ще одним кроком до створення в Україні Єдиної Помісної Православної Церкви.

Сергій Брунь,
Київ

Українізуємо військову старшину

КИЇВ. – Одинадцять років тому Україна вступила в історичний для себе час відродження української нації й побудови нею суверенної держави в нових історичних умовах. Виникла потреба розгортання цілеспрямованої науково-просвітницької роботи, насамперед серед політичної, військової та науково-освітянської еліти, з українознавчої тематики, спрямованої на підвищення національної самосвідомости її представників.

Дієву допомогу у вирішенні цього завдання надає протягом останніх п'яти років українська громада в США. У нинішньому році, зокрема з ініціятиви та за спонзорської допомоги Української федеральної кредитової спілки „Самопоміч" Нью-Йорку (президент – д-р Богдан Кекіш) та Координаційного комітету допомоги Україні в США (голова – Володимир Воловодюк) Центр „Українознавство" Товариства „Знання" України спільно з Головним управлінням виховної роботи Міністерства оборони України (начальник – генерал-лейтенант Олексій Процепко) та відповідними управліннями інших військових формувань провели двотижневі курси з українознавства для офіцерів виховних структур Дніпропетровського ґарнізону на базі 6-го армійського корпусу, Миколаївського ґарнізону, на базі 79-го окремого аеромобільного полку, та Запорізького ґарнізону, на базі 55-ої артилерійської дивізії, підпорядкованих Південному оперативному командуванню Сухопутних військ Збройних Сил України.

Курсовий вишкіл з українознавства успішно пройшли 221 чоловік. Серед випускників курсів – офіцери-вихователі військових частин, вищих військових та військово-технічних навчальних закладів і установ Збройних Сил України, а також офіцери-вихователі і службовці внутрішніх військ.

Офіцери прослухали курс лекцій „Актуальні проблеми історії України, становлення національної державности та розвитку української культури", взяли участь у семінарі-практикумі „Впровадження українознавства у гуманітарну освіту військовиків", переглянули відеосеріяли „Невідома Україна" та „Золоте стремено". Випускники курсів отримали добірки книг і брошур з українознавства безкоштовно, а також свідоцтва державного зразка про підвищення кваліфікації в галузі українознавства.

На адресу організаторів курсів надійшли листи від командування і випускників курсів, в яких висловлено подяки спонзорам.

Центр „Українознавство" підбив підсумки проведеної роботи на прес-конференції в Запоріжжі 12 липня. У ній взяли участь обласний комітет телерадіомовлення, телекомпанія „Алекс", управління культури обласної адміністрації, редакції обласних газет та ін.

Зроблено ще кілька кроків на шляху створення на громадських засадах Всеукраїнської системи національно-патріотичного виховання та формування національної самосвідомости громадян України.

Анатолій Мартинюк,
директор Центру „Українознавство"
Товариства „Знання"

Учасники курсів з українознавства у Миколаєві (червень 2002 р.).

В пам'ять боїв під Бродами

ЛЬВІВ. – Як і щорічно, від часу заснування Галицького братства колишніх вояків 1-ої УД УНА, так і нинішнього року, 21 липня ветерани вирушили на Брідщину, на поля нерівного бою з ворогом, де тисячі побратимів склали голови.

Разом з членами Львівської станиці Братства, вдовами наших побратимів, були гості, зокрема Ю. Ференцевич – член Головної управи І-ої УД УНА зі США, Я. Бачинський, – зв'язковий між Головною управою і Галицьким братством, голова Львівського братства ОУН УПА Д. Гуменюк, голова Львівського товариства політв'язнів і репресованих П. Франко та інші.

Небо було затягнуто сірою пеленою хмар, росив дощ. Через дощ ми не могли під'їхати до пам'ятника на горі Жбир, який побудували студенти Львівського політехнічного інституту в пам'ять загиблих стрільців дивізії „Галичина" і який відразу зруйнували десантники. На його місці насипано високу могилу з хрестом на вершині. Святкування почали в Ясенівській церкві. Настоятель о. Іван разом з о. Ярославом відправили Панахиду, яку супроводжував церковний хор.

Від побратимів виступив член Головної управи Братства колишніх вояків 1-ої УД УНА Юрій Ференцевич, який спеціяльно прибув на святкування Галицького Братства. Він закликав докладати всіх сил, щоб наш нарід став справжнім господарем в своїй батьківщині. Опісля ветерани поїхали в с. Підгірці, де є скромна братська могила побратимів, з висипаним курганом і хрестом на ньому. Тут відправили Панахиду о. Софрон, ЧСВВ, і о. Василь Сенів, капелян Стрийської станиці УПА і Братства дивізійників, які приїхали разом з побратимами Дрогобицької станиці братства.

Народний депутат України А. Шкіль в своїй промові звернувся до політичного стану в Україні і, зокрема у Верховній Раді, нагадав, що росіяни нав'язують свою мову, культуру, корегують історію там, де йдеться про визвольну боротьбу про державність. Коли Івано-Франківська міська рада зробила спробу надати дивізійникам часткову реабілітацію, то державні чинники наробили галасу на ввесь світ.

Дорога простелилася до с. Червоного, що біля Золочева, де на Меморіяльному цвинтарі було вже багато гостей, які разом з дивізійниками хотіли віддати шану тим побратимам, які сплять тут вічним сном. Після Панахиди о. Василь знову виголосив проповідь. Юрій Ференцевич поділився своїми спогадами, як учасник і очевидець подій. До присутніх звернувся організатор святкування, голова Львівської станиці М. Бендина, з подякою за участь в святкуванні.

Іван Мамчур,
секретар управи Галицького братства

Панахида в селі Підгірцях.

На відправі в селі Ясенові.

Оксана Забужко

„Оце!!!"

(уривок з нового роману „Музей Покинутих Секретів")

... Журналістський досвід давно мене впевнив, що родичі героя – то, як правило, порода малокорисна: щонайменше, на що вони надаються (це, якщо дуже пощастить!), – то на парочку старих фотознімків, зацілілих у родинному альбомі (якщо такий не зник безслідно при котромусь з арештів!), і ще – ще, можливо, але це вже якщо дуже-дуже пощастить, – на геть безпотрібний особистий спогад, бездумно переказаний дітям мамою-дядиною-тіткою (жінки пам'ятливіші!) за плетивом чи над плитою, на якусь таку цілковиту дурничку, бозна-чом залишену перекочуватися в просторі людської мови (як, бува, на дні старої шухляди – облізла помутніла кулька невідомо-з-якого приладдя чи задавнений слоїчок з-під мікстури...): ні на що не придатну, ні до чого не дотичну, як, скажімо, згадка, що видатний небіжчик незадовго до смерти прохав грушевого узвару, – і ти на хвилиночку стовпієш, не знаючи, як реаґувати, – або про характерний жест, яким погладжував бороду (ну й що з того?!), або про те, що стіл на терасі родинного дому (вже давно неіснуючого!) був – із неструганого дерева, така, знаєте, шкарубка на дотик стільниця, – уммгу, дуже цікаво, дякую, на жаль, у нас касета закінчується... Касета закінчувалась тому, що режисер уже з чвертьгодини робив до мене на задньому пляні страдницькі міни й змахував руками зі страшним звірячим вищиром, що мало означати „зав'язуй!", аж доки мене не розбирав сміх і я не губила нитку розмови, – насправді ж якраз отакий непотріб щоразу хвилював мене не менше, ніж сама story, котру, в межах півгодинної програми, належалося відзняти й змонтувати, засмажити й заправити готовою до стравлення невтаємниченій аудиторії: там була кухня, з своїми казанами й сковорідками, там вступав у гру мій власний кулінарний хист, а ці марні й безужиткові, призначені вже тільки на смітник (non-recyclable!) порізнені друзки чийогось життя, – колись для когось дорогі й сповнені смислу: поки те життя тривало, поки його виповнювала, підсвічуючи зсередини кожну дрібничку, жива волога чиєїсь любови, – незмінно ранили якоюсь особливо жалкою беззахисністю – наче викопні рештки загиблих цивілізацій. Врешті-решт, то було чи не все, що справді зоставалось по людях на світі свого власного, невідчужуваного й твердо непіддатного на переплавку, – те, чого в жоден спосіб не можна було ні підробити, ні перебрехати на догоду новим смакам і новим ідеологіям, не можна було навіть усуспільнити, пустивши в ґазети й на телевізор й так затерши, затупавши тисячами ніг всякий слід у тому небіжчикової присутности. Відколи загинула Владка Матусевич, Владка, чию милу мордуську з гострими пташиними рисами перетворили посмертно на бренд для ґлянсованих жіночих журналів (так, що й мені по якімсь часі перестало стискатися серце на вид її розтиражованих портретів!), я мала добру нагоду пересвідчитися – незникомими, нерозчинними мають шанс залишитися тільки оті безужиткові дрібниці, і по Владці я все-таки зберегла собі одну таку на пам'ять: сама маленька на зріст, вона мала звичку підступати до співрозмовця майже впритул, одним плавким балетним па, з вигнутим станом і задертою голівкою, мов підкрадалася знизу вгору, розкручуючись як лассо чи як кицька, що збирається заскочити на дерево, від чого першої миті задкували навіть найнезворушніші політичні горили, – і ото тільки в тому одному рухові, як море в краплі води, й продовжує світитися до мене все, що за життя звалося Владиславою Матусевич... І в якому фільмі це покажеш? І навіть якщо покажеш, навіть якщо зацілів де-небудь якийсь аматорський відеозапис – день народження, весілля, вечірка в нічному клюбі, вона ж була модна художниця, до лиха, вона мелькала скрізь і всюди, її було так багато, що перші місяці по її смерті Київ здавався порожнім! – навіть якщо покажеш, то кому воно що промовить?..

Потроху я доходила думки, що людське життя – то, либонь, не стільки, і принаймні не тільки та епічно пригладжена story з кількома персонажами (батьки, діти, кохані, друг-помічник, хто там ще?..), котру дається в сяк-так цілісному вигляді донести до наступних поколінь, – таким воно виглядає хіба зі сторони, крізь протилежний, зменшувальний кінець бінокля, в який ми привчені дивитися й на своє власне, повсякчас наводячи на нього лінзи численних CV, автобіографічних форм, кухонних сповідей і мітів домашнього виробу, тобто безугавно підстригаючи його по формі про людське око, – якщо ж спробувати побачити його зсередини, то воно виглядатиме як величезна, безрозмірна валіза, вщерть напхана переважно отим геть безужитковим для сторонніх мотлохом, – валіза, яку, покидаючи цей світ, небіжчик безповоротно забирає з собою. По дорозі, правда, з неї, незастебнутої, висипається на згадку живим іще жменя-друга мотлоху (передсмертне прохання грушевого узвару, наступальне па, схоже на підкрадання знизу для висотного стрибка...) – й залишається надовго перетлівати в мізках і хоронителів, і щоразу, зіткнувшись із таким загубленим покотьольцем, я почувала невиразну глуху вину за власну безпорадність, – так, ніби саме в ньому, випадково зацілілому, міг ховатися ключ, затрачений таємний код до якихось глибших, підземних смислів чужого життя, і ось цей ключ трапив до рук мені, а я не знаю навіть, до якого замка він належить – і, ще гірше, чи такий замок існує в принципі...

Це не від телебачення до мене прийшло, не від тих людей і сюжетів, які доводилися знімати (та й скільки я їх там зняла, пожалься Боже!..), – а від того дня, коли, перегортаючи в пошуках якоїсь нікчемної довідки стару, з виховклими на гірчичник сторінками газетного (радянських 1950-их!) паперу, книженцію з батьківської бібліотеки, я з розгону наскочила на помітку на берегах, зроблену батьковою рукою, його характерним, колючим і щільним, як терновий живопліт, письмом, десь класі в сьомому-восьмому моє заносилось було на таке саме, але згодом злагідніло, розрівнялося й стало більше подобати до маминого, – навпроти зовсім на позір безневинної, дурацької сливе, фрази, „гамлетівська нездатність до рішучих дій при виді торжествуючого зла" (а мова ж то, мова, Господи! – ще не випручана з-під завалів сталінського погрому, ще вся з потрощеними кісточками, в засохлій крові розстріляної ґенерації „націоналістичних" лінґвістів...), навпроти цього монструозного звороту, підкресленого рішучою, майже прямою лінією, стояло на берегах „торжествующе"- таки – „оце!!!", із трьома знаками оклику, – вразивши мене, наче бозна-яке одкровення. В ту мить я зрозуміла, що, властиво, не знаю свого батька: він помер, коли мені ледве сповнилося сімнадцять, і я запам'ятала його тільки таким, яким він був у стосунку до мене, дитини й підлітка, – і з тієї ото пам'яті, лиш трохи доточеної посмертними, скупими (і з роками кам'яніючими, бо ж нових не прибуває!) свідченнями – маминими, друзів, колеґ, його студентів (які, здається, за ним шаліли – коли не брешуть), поступово змонтувала собі в свідомості певного віртуального персонажа – з зовнішністю мого батька в сорокап'ятилітньому, вже – лікарняному, віці й досить-таки похмурою житейською story, яких у його поколінні було загалом не так-то й мало, – одначе той чоловік, ба ні, молодик (я швиденько підрахувала: молодший, ніж я тепер!), котрий колись давно, Коли-Мене-Ще-Не-Було-На-Світі (невипадкова перша нормальна реакція дитини на цей мітологічний зворотик – „а де я був?.."), одного дня наприкінці 1950-их – чи на початку 1960-их? – так ентузіястично черконув був на берегах книжки своє „оце!!!" – в точнісінько такому пориві, як це зробила б я, упізнавши споріднену думку, ту, котру довго виношуєш, котрою гризешся й мучишся: живеш! – той перебував цілковито поза моїм віртуальним персонажем, так, ніби вони були незнайомі між собою, чи, точніше, незнайома була я – з цим другим, новим. Внутрішньо він був таки чимось невловно до мене подібний, я прекрасно бачила – зсередини, як, бува, бачимо самих себе уві сні, – як йому переможно клацнуло в голові тої миті: „Оце!!!" – ніби ляснув пальцями, великим і середнім, як часом у хвилини піднесення роблю я, і тут я пригадала, що він таки МАВ колись, у незапам'ятні часи, цю звичку, ляскати пальцями! – і як мама сердилася й казала, що це вульгарно і поганий приклад для дитини, і як він при тому нітився, і це також було нове, бо я не пам'ятала, аби він коли нітився, зі мною завжди тримався дуже становчо, здається, жодного разу не чула я від нього „не знаю" або „я помилився", – ба ні, було, тут я знов пригадала, наступною хвилею: одного разу в шкільному альбомі для малювання я виявила намальованого мною звечора зайчика – поквацяним у блакитний колір і зчинила верес, і тато присоромлено зізнався, достоту як застуканий на шкоді хлопчик, що то він хотів зробити зайчика сіреньким, але трошки передав фарби... – я тоді клекотіла праведним обуренням, мені в голові не містилося, чом це він поліз до мого альбома, та ще й з акварелькою, він же зроду не малював, не тямив, як і пензлика держати, і потім я йому довго того зіпсованого зайчика випоминала, ніби здобула над ним перевагу в одне очко, бо він щоразу так само ніяковів, – і щойно тепер мені по-новому, також із середини, побачивсь його вибрик, і що він соромився зовсім не тим, що попсував мені малюнок (за який я, відмінниця невиліковна, все-таки отримала свою п'ятірку!), а – що не зумів був побороти чисто дитинячого імпульсу, раптового спалаху цікавости до того, як розпускається фарба в баночці з водою, як вона набирається на пензлик і заповнює білі прогалини на папері, і вийшло, ніби його підловлено на недозволеній слабкості, непристалій дорослому чоловікові й батькові родини, – і так воно розмотувалося й розмотувалося в мені стрімголов, одне за одним, немов, ухопившись, як за кінчик нитки, за віхтик одного чорнильного розчерку на берегах, я потягла назверх цілу притоплену грибницю, волохате сплетиво корінців, за яким невиразно проблимувало на світло якесь цілком інше, невідоме мені життя, – життя, кажучи мовою німецьких філософів, в-собо-й-для-себе, безвідносне до дочки, дружини чи друзів, – проте уявити те життя зблизька я не мала вже жодного способу: свою валізу він забрав із собою.

Я залізла тоді, пам'ятаю, з ногами в крісло й спотрощила ледь не цілу книжку, незареєстрованим досі в історії писемности методом читання – не зліва направо, і не справа наліво, а кружка: виїдаючи шматки тексту, як гусінь, концентричними колами, що розходились від підкресленої фрази: „гамлетівська нездатність до рішучих дій при виді торжествуючого зла". В мене просто не було під рукою іншого ключа – жодного іншого дріб'язку не витрусилося з відібраної колись у мене з-перед носа валізи, котрий би за двадцять років, що минули від батькової смерти, не звітрився на порох, – і я мусувала й мусувала над тою зроненою поміткою на берегах, „оце!!!", наче детектив Коломбо над яким-небудь неправильно надгризеним мундштуком, піднятим поблизу трупа, тільки що я шукала не вбивцю – я хотіла оживити труп. Про що була книжка, не пам'ятаю абсолютно, одначе під кінець того некромантського сеансу я була твердо впевнена: вся багаторічна батькова так звана „боротьба з системою" (за терміном, упровадженим в обіг після 1991-го року), – його одчайдушне стукання в усі високі, оббиті шкірою двері, незліченні листи, заяви, скарги, доповідні записки – до Київської міської ради, до Генеральної прокуратури, до ЦК українського, до ЦК московського (три чи чотири розпухлі папки в-зав'язаних-мертвим-вузлом-поворозочках у мами на антресолях!), його поїздки до Москви (кожна з яких мала стати остаточною й вирішальною, а потому запит спускався назад „на Київ" і все поверталося на круги своя...), ціла та запекла, рівновелика життю шамотня, у висліді якої він опинився в психушці з цілком популярним для тих часів „політичним" діяґнозом – „сутяжно-параноидальная психопатия", – походила не від чого іншого, як від того, що в глибині душі мій батько завжди знав за собою, наче потаємну стидку недугу, оцю саму, хай їй абищо, „гамлетівську-нездатність-до-рішучих-дій-при-виді-торжествуючого-зла", – і вона-то й штовхнула його, коли зло проїхалося можновладним тараном майже впритул, замість відсторонитися, – ринутись навперейми, і потім знову й знову кидатися

(Продовження на стор. 21)

Володимир Діброва

Невільник

(з циклу „Чайні Замальовки")

Місце дії - Гарвардський університет.Час - лютий 2002 р.

4 лютого історик-тюрколог Олександер Галенко виступив з доповіддю „Легенда про Роксоляну: „Як дружина турецького султана стала українською національною героїнею". Після виступу, відповідаючи на запитання, він, зокрема, навів приклад того, як в середині XVIII століття українці потрапляли в рабство і знаходили спосіб звільнитися.

Наступного дня я звернувся до О. Галенка, щоб розпитати про цей конкретний випадок. Він сказав, що джерелом його інформації є так званий „Татарський збірник", підготовлені до друку, але так і не видані рукописні матеріяли з Центрального Державного архіву України в Києві. І що історія ця зафіксована в протоколі допиту військовополоненого.

Ми розбалакалися. Все це сталося, сказав мені історик, одразу після Полтавської битви, в Ніжині, великому, як на той час, торговельному центрі на шляху до Московщини.

По смерті обох батьків сироту віддають у науку до кожум'яки. Хлопчику десять років. Невдовзі кожум'яка виряджає його разом із двома запорожцями до Очакова по шкіри.

Я спитав, чому аж до Очакова.

Бо Очаків, точніше Озю (чи Узю), був важливим форпостом Отоманської імперії. Шкіри на ринки Озю постачали ногайці, останній уламок Золотої Орди. Ногайці були монголоїдами і століттями кочували степами північного Причорномор'я.

А як вони, ці запорожці з хлопчиком, діставалися до Очакова?

З Ніжина – на Бужин. Там вони переправлялися через Дніпро, тоді їхали на Чигирин, потім – на Січ, а звідти, заплативши мито й одержавши подорожні папери (мугаббат-наме), до Очакова.

Чим вони їхали?

Возами.

Як довго?

Може, з місяць.

Коли?

Мабуть, на початку осені, щоб встигнути обернутися до холодів.

Звідки ясно, що то були запорожці?

З матеріялів допиту.

Що вони робили в Ніжині?

Запорожців можна було скрізь зустріти. Вони не лише воювали, але й торгували, господарювали, були охоронцями і посередниками.

Як так сталося, що кожум'яка відправив, фактично, за кордон десятирічного хлопчика?

Про це нам нічого не відомо. Хлопчик міг дуже проситися. Кожум'яка міг мати якісь розрахунки з запорожцями. Все, що ми знаємо про життя цих трьох людей, уміщається на одній сторінці. Ми можемо брати на аналіз папір, вивчати, як саме писар з'єднував літери, можемо висвітлювати темні плями чи домальовувати те, що облупилося. Але ми ніколи не відчуємо того, що відчували вони.

Чому? Люди скрізь більшменш однакові. Як тоді, так і тепер.

Може бути. І то хіба в сумі. Але складові завжди різні.

То що ж ми знаємо?

Те, що ці запорожці продали хлопчика в рабство.

Кому?

Ногайцю, що жив у степу десь під Ак-Керманом (нинішній Білгород-Дністровський).

Як саме й де це могло статися?

Це могло статися, наприклад, у корчмі (мей-хане). Запорожці, перелічивши й сховавши гроші, могли сказати: „Підеш он з тим дядьком". Ногаєць міг кинути хлопчика на віз і якийсь час переховувати його у себе в льосі. А потім зареєструвати його у судді (кадія), як свою законну покупку. Для цього він мусив представити свідків цієї операції. (Податок складав одну п'яту вартости невільника).

І як він використовував хлопця?

Як хатню прислугу. Це – найрозповсюдженіша форма патріярхального або сімейного невільництва. У нас за часів кріпацтва таких слуг називали козачками. Хлопець плів кошики. Ногаєць навчив його основам лимарства, і він шив сідла та упряж. Це ми знаємо з допиту.

І скільки це тривало?

Повне невільництво – сім років. А тоді, як він підріс, його статус міг змінитися.

Як саме?

З „тетбіра" (невільника, якого відпускають на волю по смерті власника) він міг стати „мукатебе" (контрактовим невільником).

Але чи пробував він втікти?

Змалку? Одразу? Навряд чи.

А потім?

Цього ми не знаємо.

Чи мав він друзів?

Мабуть. Таких, як він, по степах було багато. Вони могли збиратися і обмінюватися новинами.

Співати рідних пісень?

Можливо.

Чи турецьку поп-музику?

Не виключено.

Плянувати втечу?

Не думаю.

Чому?

До Бара та Брацлава – найближчих „своїх" поселень – 250 км. Це якщо брати на північ. А на сході останнє українське місто – Чигирин. До нього ще довше йти безводним степом. А там на мандрівників полювали татарські „людолови".

Але чи хотів він втікти?

На допиті він про це нічого не каже. Він міг ніде і не пориватися. Його формуючі роки минули в рабстві. Він міг зовсім іншого прагнути.

Наприклад?

Асиміляції.

Але ж він був рабом.

Звільнення з рабства не було чимось винятковим. Іслам заохочував відпускати рабів. Тому перехід в мусульманство був найвірнішим кроком в бік волі. Якщо твій господар – юдей чи християнин, то, прийнявши іслам, ти зразу ж одержував волю. Ти міг відкривати своє підприємство (скажімо, ткацьку майстерню), або стати перекладачем чи рибалкою. І в третьому поколінні тебе б уже ніхто не відрізнив від турка.

Але чи тягло його назад, додому?

В Ніжин? До кожум'яки?

До рідних пейзажів.

Пейзажі він на допиті не згадував.

Але ж він таки втік. Вирвався!

Так. Це сталося під час російсько-турецької війни 1735–1739. Його господар сказав: „Іди на війну. Якщо приведеш когось замість себе, я тебе відпущу".

І чим це все скінчилося?

Російське військо на чолі з князем Мініхом розбило турків. Ломоносов написав оду „На честь здобуття Хотина". За умовами Білгородського миру було вперше визнано імперський статус Росії.

А з ним, що з ним сталося?

Він здався у полон росіянам.

І що з ним зробили?

Розпитали про все і відправили в монастир.

У який?

В Слов'яногорський.

І що з ним потім сталося?

Невідомо.

А що з ним могли зробити?

Могли протримати там до старості, а тоді відпустити.

І де він пішов?

У село.

В яке?

В найближче. Там він міг займатися ремісництвом. Міг навіть поставити млин і господарювати. Хоча я не думаю. Для цього потрібні гроші. І сили теж.

Але він свідомо здався чи його схопили?

Про це в документах нічого немає.

То треба знайти інші. Ті, в яких згадуються подібні випадки. І узагальнити. Або додумати. На базі історичної правди.

Галенко пообіцяв мені так і зробити. Через кілька днів ми з ним зустрілися знову і поновили розмову про рабство. Я зізнався, що завжди вважав себе про-західником, а тепер бачу, що південний напрямок є визначальним у нашій історії. Галенко погодився і сказав, що не дарма ж слово „слов'яни" походить від слова „раб". Бо упродовж століть це був наш найбільший експорт на південь.

Історія, сказав я, дуже важлива наука. Особливо зараз.

Він знову погодився. Мойсей, сказав він, сорок років водив своїх євреїв по пустелі з конкретною метою. Щоб підросло покоління, яке не знало рабства.

Я в свою чергу навів паралелі між середньовічними українками з гаремів (їх тоді називали „мар'янами") і нинішніми „наташами", що підробляють на вулицях Стамбула. Він сказав, що все це бачив на власні очі.

Я спитав, кого або що ми маємо винуватити – географію чи історію? І як би він пояснив те, що ми такі недружні. Він сказав, що це дуже цікаві питання.

Я сказав, що степ як символ свободи є вигадкою романтиків, і що як літературознавець я хотів би порівняти образ Роксоляни у Загребельного, Покальчука і Винничука. Він сказав, що, до речі, суфікс „чук" – це пряме запозичення з турецької мови.

Я похвалив його за те, що він самотужки вивчив турецьку й багато працював в архівах різних країн. Він мене похвалив за небайдужість. Як можна бути байдужим, сказав я, коли йдеться про нашу трагедію, і запитав його, де поділися ногайці. Він сказав, що розчинилися.

Де?

Не де, а в кому.

В кому?

У нас з тобою.

Хіба?

А ти подивися на себе, сказав він і покрутив пальцем довкола вилиць. Безумовна, сказав він, монголоїдна розкосість. Хоч і сильно розбавлена. Ну й колір шкіри теж.

Що теж?

Неслов'янський.

А який?

Татарський.

Я йому сказав, що татари – европеоїди. (Хоча вилиці в мене і справді трохи видаються вперед. Але тільки під певним ракурсом). Зате він – повний турок. (Він – не лише лисий, але ще й голить голову, як паша. Як голомозий турецький паша).

До речі, – сказав Галенко, – ось.

Він дістав з теки кілька аркушів і простягнув мені. Це були фотокопії сторінок з книжки „Документы на половецком языке XVI в. (Судебные акты Каменец-Подольской армянской общины)", виданої у Москві в 1967 році (видавництво „Наука", серія „Памятники письменности Востока").

На сторінках 277–278 (розділ 119) розповідалося про якогось Дуброву, що його притягли до суду і звинуватили у вбивстві хлопчика, якого він взяв до себе в науку. Дуброва все заперечував і казав, що хлопець захворів і помер. Суддя Гальшко спитав його, де і коли це сталося. Дуброва сказав, що восени, в Кафі, де вони їздили у своїх торгівельних справах. Гальшко забаг, щоб Дуброва представив свідків. Той так і зробив. Його свідки, Галан-паша з Кафи та його напарник Кіркох Валах, під присягою заявили, що хлопець помер у дорозі своєю смертю. Батьки хлопця не мали ані доказів, ні свідків вбивства і попросили Дуброву хоч віддати їм все, що в нього лишилося від їхнього сина. Дуброва сказав, що у нього лишився картуз і піврубля грошей. Усе це він повернув батькам.

Для чого ти мені це приніс, спитав я в Галенка.

Бо ти просив знайти, сказав він, документи епохи. От я і знайшов. Правда, цікаво?

Що саме?

Прізвище бачив?

Прізвище бачив. Але до чого тут я? Моє прізвище Діброва, а не Дуброва.

Я знаю.

Крім того, Дуброва нікого не вбивав. Він має свідків.

Так. Двох. З Кафи. А в Кафі тоді був великий невільницький ринок.

На що ти натякаєш?

Галенко сказав, що він просто побачив прізвище й вирішив показати мені. Як курйоз. Як маленький історичний факт. Я йому сказав, що наша історія – це не лише бездушні факти, але й те, що стоїть за ними. Пекуча історична правда. Від якої він відірвався. Вирвався на інший континент і гадає, що все йому можна. Ото краще сидів би вдома і займався б чимось корисним. Я повернув ксерокопії і тепер з ним не вітаюся.

(Збережено мову оригіналу).

Музичний фестиваль „Бароко і авангард"

ЗАПОРІЖЖЯ. – Музичний фестиваль „Бароко і авангард" відбувся 2-7 квітня в філярмонічній залі ім. М. Глінки в обстановці контрастів. У залі ще висіли комуністичні гасла. У місті модерні магазини контрастували зі заводськими пейзажами і пам'ятником Леніна, рука якого вказує на стареньку Дніпрогес. Проживання учасників фестивалю було дивним – в піонерському оздоровчому комплексі на історичному острові запорізьких козаків Хортиці.

Три роки тому артистичний директор Вадим Ларчиков і менеджер Ольга Веселіна зі Запоріжжя виграли ґрант (генеральний спонзор Міжнародний фонд „Відродження" – програма „Культурні зв'язки відкритого суспільства") на проведення музичної акції „Musica Humana". Тепер вони змінили назву фестивалю на „Бароко і авангард".

Вадим Ларчиков пояснює:

– Спільним моментом є світовідчуття мистців бароко і авангарду – свободомислення, розкутість від канонів, опір догмі, об'ємність думки, образна контрастність, психологічний аспект, яскравий стиль. Саме з цим були пов'язані в радянський період заборони, наприклад зі створенням „Ансамблю старовинної музики" Т. Гринденко при Московській консерваторії, зі затвердженням видання фундаментального дослідження професора Національної музичної академії України ім. П. Чайковського Н. Герасимової-Персидської „Партесний концерт" під іншою назвою, з бльокуванням видань і виконання творів Бортнянського, Веделя, Березовського та ін. Ще одним спільним моментом між бароко і авангардом є імпровізаційність. Як і в бароко, в авангарді основні новації передаються усно – від вчителя до учня, від композитора до виконавця, від виконавця до слухача. Сучасна композиція іноді не може прозвучати навіть двічі, тому що губиться можливість точного пояснення її. Наша ідея: подати широку панораму авангарду – енциклопедичні сторінки його. Поряд з клясичним авангардом, в програмі фестивалю звучать твори і останнього сорокаліття. Багатьом творам ще треба пережити свою долю – ствердження або небуття.

Сьогодні, повертаючись до бароко, ми слухаємо, в основному, рафіновані зразки, а сучасний авангард допускає розбіжності від якісного, майже хрестоматійного, до зухвалого експерименту. В цьому процесі й відбувається відбір істини.

Двохрічний вік фестивалю – малий, але він є тим складовим в загальному музичному процесі, який повертає майже на 100-річчя музичне мистецтво істинного бароко, яке випало в Україні. Тим самим відновлюється викривлена часом картина світу. Все це вливається в загальний музично-суспільний рух в Україні – відкриття катедри старовинної музики в Національній музичній академії України ім. П. Чайковського, при катедрі – відкриття кляси і асистентури-стажування з клавесину, проведення конференцій з українського бароко і майстер-клясів провідних західніх музикантів, організація концертів Ансамблю старовинної музики Т. Гринденко, виконання хорових концертів Бортнянського, Веделя, Березовського.

Фестиваль ознайомив слухача з музичною епохою бароко в її первісному вигляді. Ансамбль старовинної музики „Нова Голляндія" (Санкт-Петербург, Росія), створений флейтистом Павлом Андреєвим у 1989 році при Санкт-Петербурзькій колекції музичних інструментів, виконав дійсно унікальний репертуар – „Музика при російському дворі кінця XVIII століття", в який ввійшли твори, що не виконувалися протягом двох століть, віднайдені в нотній бібліотеці імператриці Єлизавети, а також маловідомі твори італійських і французьких композиторів бароко Томазо Віталі, Жака Отегера, Марена Маре. Музиканти вивчають старовинну естетику, філософію і створюють дійсне звучання епохи бароко.

Заля стоячи аплодувала концерту старовинної музики професора Національної музичної академії України ім. П. Чайковського Світлани Шабалтіної. Виконуючи твори Бортнянського, Рамо, Куперена, Раайє на клавесині, їй вдалося надати йому шляхетности і захопити музичними образами слухачів настільки, що, здавалося, зупинився час.

Тубіст Сергеюс Кирсенко (Литва), рівного якому важко знайти з Европі, просто приголомшив гамою нюансів, віртуозністю і різноманітністю виконання „Lamento" (1977) С. Губайдуліна, „Буссану" (2002) В. Станайтіса, „Чай для туби" (1986) Іб Норхольма. Твір „Увага! Висока напруга!" (2001) Зібуокле Мартінайтіте виконав ансамбль „Дуо Ново" Сергеюса Кирсенка (туба) і Нерінге Буткуте (фортепіяно). Нерінге Буткуте (Литва) разом з Патрісією Гудсон (Чехія) блискуче виконали музичний фарс „Довгі зимові вечори".

Несподіваним об'єктом для запорізьких слухачів стали два мультимедійних проєкти електроакустичної музики. Перший – Івана Небесного (Львів) – „Повітряна музика-2" і „Механічна анатомія звука" (для бас-гітари, електроніки і відео), „Ескіз до голосу дитини" (2000), версія для електроніки і відео на вірші В. Неборака і Ліни Костенко. Другий проєкт Алли Загайкевич (Київ) представив колективну авдіо-візуальну інсталяцію „Бігти, дихати, мовчати" (2002). Тема – рефлексія людини на сучасний світ. Учениця Тристана Мюрайя Алла Загайкевич (вона прослухала курс композиції і музичної інформатики в Інституті звуку в Парижі) – чи не єдиний в Україні знавець електромузичного комп'ютерного процесу.

Грає „Королева ятги" Ч. Мункх-Ердене.

Це був фестиваль ентузіястів, дослідників і... навіть справжньої „королеви" – Чулуунбат Мункх-Ердене (27 років), солістки ансамблю „Фольк Мелодія" (Улан-Батор, Монголія), яка успішно виступала в Японії, Італії, Чехії, Еспанії, Німеччини, стала лавреаткою Гран-Прі Міжнародного фолкльорного фестивалю в Мангаймі. У 2001 році на фестивалі в Малайзії вона була удостоєна титулу „Королева ятги". Чулуунбат блискуче виконала „Концерт для ятги з оркестром" (1991) випускника Київської консерваторії, монгольського композитора Нацагійн Жансанорова. За дивним співпадінням диригував його однокурсник – також випускник Київської консерваторії В'ячеслав Редя, Народний артист України, головний диригент Запорізької симфонічної оркестри.

Почесною для фестивалю була візита звукорежисера, продюсера Андреаса Лоренца (Дрезден, Німеччина), який працює в Дрезденському центрі сучасної музики і фестиваль „Дрезденські дні нової музики". В цьому році А. Лоренц надав перевагу запорізькому фестивалю порівняно з іншими імпрезами. Матеріяли фестивалю транслюватимуться на каналах західніх радіостанцій протягом року.

Фестиваль в Запоріжжі став композицією, в якій є вибір, є все те, що важливе і цікаве, від чого важко втомитися душі і розуму – дихання історії, гармонія, пристрасть, бентежність, логіка, гра зі стилем, іронія, конструкція, містика.

Наталя Степаненко,
кандидат мистецтвознавства

На фестивалі (зліва): Наталя Степаненко, Чулуунбат Мункх-Ердене, В'ячеслав Редя, Загдсурен Хосбайар.

Книжки, надіслані до „Свободи"

Галицьке братство к.в. 1 УД „Галичина" УНА. Ювілейний альбом-збірник, виданий Крайовою управою згаданого братства з нагоди 10-річчя заснування. Львів, 2002 року.

Українська спортова централя Америки і Канади. „УСЦАК і спорт в Україні". Вибрані головніші статті про УСЦАК і її діяльність, що були публіковані впродовж чотирьох десятиліть (1956 - 2001) в українській пресі в діяспорі та Україні, звіти окремих Загальних зборів централі, листи, обіжники і подяки. Упорядкував Омелян Твардовський, пресовий референт УСЦАК. Нюарк, Н. Дж., 2002 рік.

Союз Українок Америки. „Листи так довго йдуть"...308 ст. Знадоби архіву Лесі Українки в Слов'янській бібліотеці у Празі. Спонзор – д-р Іванна Ратич. Архів Лесі Українки та її родини, віднайдений нещодавно у вищезгаданій бібліотеці донедавна вважався втраченим. У ньому зберігається понад 1000 кореспонденцій, з яких більшість досі не публікувалася. Книга, видана завдяки ініціятиві та фінансуванню СУА, вводить в науковий обіг повний текст 184 листів. Наведена епістолярна спадщина охоплює 1888 - 1945 роки. Запропонована добірка дозволяє побачити в новому світлі Лесю Українку, Олену Пчілку, Ольгу Косач-Кривенюк та інших.Нью-Йорк, 2002 рік.

Василь Сірський. „Політична діяспора під журналістичним обстрілом: півстоліття моїх спостережень". У книзі вміщено 50-річний доробок відомого у західній діяспорі журналіста, колишнього вояка дивізії „Галичина", щирого українського патріота. У більшості ці статті кидають світло на події, що відбулися у середовищі української діяспори між 1943 - 2000 роками. Видавництво „Лілея-НВ", Івано-Франківськ, 2001 рік.

Міст - це завжди надійно!
Корпорація МІСТ
та всі наші підрозділи
Вітають Українську громаду
з 11-ою річницею
НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ!
11
років
МІСТ MEEST
Країну щастя і добра ми будуємо разом з Вами!
Слава Україні!
Героям слава!
1-800-361-7345

„Оце!!!"

(Продовження зі стор. 16)

під колеса тої самої машини, щоразу повторно відвойовуючи в себе самого право на самоповагу...

Власне кажучи, я впевнена в цьому й досі.

Недорікувата, калічно сформульована фраза несподівано обернулась наскрізним водяним знаком, внутрішнім епіграфом до його життя – зрештою, так само й калічного, якщо пробувати представити його у вигляді короткометражної story: тихе конання з затовченою свідомістю – не виключено, на тлі нелюдського болю в усіх м'язах од гримучих інсулінових доз, якими (як стало відомо потім!) особливо рясно контентувала своїх клієнтів радянська поліцейська психіятрія, і той кричущо волошкового кольору халат, який я запам'ятала, коли ми з мамою приїздили до Дніпропетровська на дозволене, нарешті, побачення, і з-під халата вихудлі, жовті маслакуваті ноги з настовбурченими п'ятами, схожі на курячі лапи, вистромлені з авоськи, все це вкупі з застояним солодкавим духом чи то сечі, чи немитого тіла й загальмованим помутнілим поглядом (очні яблука без краплі блиску, прив'ялі, як у старого діда: як тепер розумію, наслідок обезводнення), – в усьому цьому немає жодного потенціялу на якусь-то героїко-романтичну історію, надто коли прикинути, що тяглося воно роками, а це вже й геть невидовищно, такі речі просто сковтуються субтитрами – „минуло п'ять років", в чийомусь іншому випадку – „минуло двадцять п'ять років", хто ж це вам згодиться стільки висидіти перед екраном?! (а іншого способу зняти подібну story нема, і йдіть собі з Богом, скаже вам усякий редактор...). В тім-то й річ: у батькових буднях, показаних зі сторони – не лише тих лікарняних, а й долікарняних так само, маю на увазі, звісно, не його наукову-викладацьку кар'єру, а те, що її поховало, а затим поховало й його самого, – в усіх тих розісланих зливах листів і намарне обтупаних порогах кабінетів, в тій абсурдній і виснажливій війні, програній наперед, ще до початку, бо, раз рушена з місця, система не могла – та й не збиралася! – давати відбою, а він же затявся якраз на цьому й роками доводив трохи чи не тим самим людям, котрі й віддавали накази, як то вони недобре чинять, – в цілому його життєвому сюжеті, якщо представити цей сюжет новому століттю в повній документальній достеменності (в усіх чотирьох папках з поворозочками!), не було сенсу – була тільки гіркота за марністю затрачених зусиль. Сенс був в епіграфі. У водяному знакові. В одному підкресленні, яке випадково збереглося.

Я знала це й по дечому іншому. Акурат попереднього літа, в Криму під Кара-Даґом, я, відбившись раз від компанії на цілковите безлюддя, півдня займалася тим, що раз у раз, як Сізіф, забиралася на ту саму скелю й кидалася з неї в воду „ласточкою". Стояла недвижна, 35-градусна спека, а мене за кожним підйомом проймав циганський піт, і коліна піді мною трусилися, а серце калатало десь у підгорлі. Колись у дитинстві я боляче вдарилась об воду животом і звідтоді боялась пірнати.

Коли, вже смерком, я прибрела назад до табору, мої ноги виписували „мисліте", як у непритомного п'яного, і я насилу долала опір повітря. В очах знайомих я мусила потвердити свою (й без того поширену!) репутацію несамовитої ризикантки, любительки пригод і гострих відчуттів, ладної на бознащо задля чергової порції адреналіну, і наявні в товаристві мужчини не зводили з мене за вечерею засклених підозрілим блиском поглядів (кожен вочевидь переконаний, що здолав би забезпечити мене адреналіном у куди простіший та приємніший спосіб!), і кілька дружин не до речі проявили підвищену нервозність, трохи приписувавши мені мій тодішній, дійсно-таки блаженно-п'яний, майже нірванаподібний стан – наслідок абсолютно забійного коктейлю з двох рідкісних для професійного інтелектуала (чи я й справді професійний інтелектуал?..) інґредієнтів: мертвецької фізичної втоми та гордости за вивершений труд. Нащо ти таке робиш, спантеличено спитала тоді в мене одна тільки Ірка Мочернюк, яка щиро хотіла зрозуміти, і я сказала: не „нащо", а „чому".

Я пірнала тому, що боялася це робити. Пів Божого дня, на безлюдному березі під палючим сонцем я ґвалтувала себе, як маньяк-збоченець, тому, що глибоко в моєму тілі жив вколочений колись у нього панічний страх – як невидимий залізний обруч, що стискає зсередини, не даючи випручатися. Я збивала той обруч, той стиск, і мені вдалося – я його збила. Одним страхом у моєму житті стало менше.

Завдяки тій позначці на берегах книжки я зрозуміла, що мій батько цілий вік робив те саме – залізав на скелю і стрибав. І зовсім не тому, що з нього був такий уже природжений борець, швидше навпаки – мусив щоразу робити над собою зусилля. Щоразу збивати залізний обруч, поконувати в собі осоружну „гамлетівську нерішучість". Можливо, насампочатку він щиро вважав, ніби вся справа виключно в лихій волі якогось одного високопосадного чиновника, яку треба просто усунути, вийняти, як скалку з ока, і тоді припиниться жахливе неподобство, коли не пряме злочинство, – припиниться те, що він називав перетворенням палацу на хлів... Палац закінчили будувати восени 1970-го, і ми всією родиною були на урочистому відкритті – то був перший палац у моєму житті, який нарешті наклався на саме це, донесене з казок слово, „палац", повністю злився з його сліпучим сяйвом і запаморочливою просторовою неосяжністю й вихлюпнувся за межі слова, потопивши під собою підставлене коритечко дитячої уяви (звідтоді я подумки незмінно селила всіх королів із принцесами саме там, у Палаці „Україна", в тому, найпрекраснішому з усіх, бачених і донині, зразка 1970-го року, – Кловський на таку місію не тягнув, Маріїнський тоді був закритий для публіки, а всякі там новітні Палаци Щастя були, на мій тодішній погляд, чистим обманом, бо нічим не різнилися від колгоспних критих ринків, та й на сьогоднішній не різняться...), – невиразно пам'ятаю (кадром здалеку, позаяк жінкам і дітям при такому державному ділі належалося стояти осторонь) батька в безбереговому світляному морі фойє, в гурті високих розсміяних чоловіків, які тисли собі навзаєм руки, і власну горду свідомість його тодішньої важливости: „Це мій тато будував!", – хоч він, звичайно, не будував, він тільки брав участь в інженерних розрахунках у складі групи експертів, новоспечений кандидат наук із дисертацією на потрібну тему, властиво, скромна собі шестьорка, – якби вчасно пригнувся, замість непрохано висовуватись, його б і не помітили, – а той, хто справді будував, хто був головним архітектором проєкту і хто, мабуть, також стояв у тому гурті Дуже Важливих Мужчин і промінився, приймаючи вітання, через кілька днів вийшов з кабінету секретаря ЦК, зайшов до туалету, замкнувся в кабінці й повісився на власному паскові: його Палац виявився занадто добрим для Києва, він затьмарював Кремлівський Дворєц С'єздов, а це було вже не тільки нечемством а чи викликом, а й грубою політичною помилкою, за яку українському керівництву мусили з Москви добряче спарити задницю, і керівництву треба було притьмом оту спарену задницю рятувати, вживати заходів, шукати винуватців, найліпше б розпочати кримінальну справу за розтрату будівельних матеріялів, але що кандидат на роль головного розтратця так категорично від ролі відмовився, зухвало повісившись у самому будинкові ЦК, то справи, дякувать Богові (та й небіжчику теж!), відкривати не стали, її взагалі не стало, цілої тої справи, – її немов змили, спустили в унітаз у церковському клозеті, заглушивши шумом води з бачка, так що невдовзі ніхто про неї вже не пам'ятав, та й скільки їх було, таких справ, чи ж за всіма встежиш... Просто, нововідкритий Палац „Україна" відразу ж зачинився „на ремонт", інтер'єри були спішно обдерті з декору, з делікатно тонованих букових паркетів, горлично-сірої обшивки крісел, кунштовних світильників, – з усього, що давалось обдерти, все це було замінене на грубіше, дешевше й простецькіше, і через місяць-другий, коли його відкрили наново, – з тими кислотнолазуровими кріслами, що зосталися й досьогодні, – вже не впізнала чарівного палацу своїх казок: його так само не стало, він розчинився в повітрі, як, зрештою, й роблять у казках всі чарівні палаци, за ніч перенесені джином кудись за море, одначе по них бодай лишається порожнеча, котра, я вже тоді відчувала, одна тільки й може бути гідним пам'ятником загиблій споруді (так, як лишились покійні ньюйоркські вежі Торгового центру – тривожною вирвою серед хмарочосів нижнього Мангеттену, ми на таке були в себе надивилися перед тим упродовж всенького століття – скільки вибитих зубів зяяло в київській забудові на місці висаджених у повітря церков, і тільки по тих і зацілила пам'ять, чия відсутність не була замінена ні зерновим елеватором, ні Будинком-піонерів-та-школярів...), – а тут палац, уже цілком чемно та шкарадно переряджений під стандартний кінотеатр обласного центру, стояв цілісінький, і називався так само, і можна було подумати, що той, попередній, першим відвідувачам узагалі привидівся, наснився, – що, наприклад, всі вони тоді були на радощах упилися й заглючили, а тепер протверезіли, і ось, значить, як воно все виглядає наяву, уважаємиє товарищі: абсолютно банальна історія, та й яка там історія, жодної історії не було, – так, невеличкий господарський недогляд, похибка в розрахунках, винуватці покарані, працюємо далі... Мама згадувала, що попервах їх була чималенька-таки група – батькових колеґ з інституту і з Академії, з НДІ будівництва й архітектури, кому доручили скласти новий кошторис, щоб обґрунтувати буцімто перевитрату матеріялів, і хто відмовився це робити, натомість обстоюючи протилежне – бездоганність попередніх розрахунків. Десь через рік, одначе, – а за той рік ментреґа й геть уже зам'ялась, курява осіла, в новому Палаці відгуляли черговий партійний з'їзд, тим остаточно освятивши його провінційно поскромнілі нутрощі, і хтось із упертюхів одержав догану, когось пригрозили звільнити за скороченням штатів, хтось (либонь, незахищені аспіранти, найслабша ланка...) навіть мусив притьмом виїхати з Києва будувати далі по райцентрах кінотеатри (гаразд, хоч не корівники!), – з цілої групи залишився один мій батько і продовжував вимахувати нікому не потрібними доказами чиєїсь мертвої правоти – навіть під занесеним над головою обухом. Можливо, з оглядової точки високих кабінетів, обшитих дерев'яними панелями, ще й справді виглядало божевіллям чистої води: якого хріна цей поц уперся рогом, на що він собі думає, хто він такий?..

Вдавшись у маму – тупим гуманітарієм, – із тих папок на антресолях (перегорнутих досить побіжно, з острахом і відразою, наче засушене зміїне линовище...) я здолала второпати хіба те, що по певнім часі про історію з будівництвом уже, власне, не йшлося, – сюжет стрімко ускладнювався, ширячись по інституціях, відгалужуючи нові,

(Закінчення на стор. 23)

В родині кується доля народу

Українські матері у роки визвольної боротьби виряджали по три, а деколи і по чотири свої сини у смертельно небезпечну дорогу. До родин, які вирядили своїх дітей на шлях боротьби, належала і родина Стахових з Перемишля. Павло Стахів (1880-1960) був відомий як свідомий український діяч і директор „Міщанської каси", майже постійний член батьківського комітету при Українській чоловічій гімназії та прихильник молодіжного українського руху в Перемишлі.

Найстарший син Стахових Володимир (псевдо - „Мак") народився 7 листопада 1910 року в Перемишлі, закінчив початкову школу та українську чоловічу гімназію, після чого вчився у Берлінському університеті на факультеті права і там вже став відомим українським діячем. Від 1935 до 1941 року він був головою Української пресової служби у Мюнхені та редагував бюлетень цієї служби українською і німецькою мовами, широко інформував про українські справи міжнародну пресу, представляючи ідеологію ОУН, у якій був членом від 1929 року. Він був своєрідним еміграційним дипломатом та міністром закордонних справ в Українському державному правлінні (УДП) Ярослава Стецька. Після проголошення в червні 1941 року незалежної України у Львові ґестапо 15 вересня того року арештувало Володимира і ув'язнило в концтаборі Саксенхаузен. Він був звільнений з цієї катівні лише в 1944 році.

Після Другої світової війни В. Стахів очолював Лігу українських політв'язнів та був головою Спілки українських журналістів у Німеччині, а крім того, був головним редактором тижневика „Українська трибуна". Як член ЗЧ ОУН та ЗП УГВР тісно співпрацював з головним провідником С. Бандерою та Ярославом Стецьком. Пізніше він був головним редактором двотижневика „Сучасна Україна", членом редакційної колеґії журналу „Сучасність". Помер В. Стахів 1971 році в Мюнхені і там похований.

Дочка Стахових – Марія була духовно обдарованою, талановитою та високо ідейною дівчиною. Вона народилася у 1914 році в Перемишлі. Захоплювалася співом, музикою, сценою. З початком Другої світової війни вона активно включилася в процес відновлення української держави, була арештована і вислана в Освєнцім. Після визволення з табору вона включилася у збройну підпільну боротьбу УПА і загинула геройською смертю у 1947 році в Карпатах.

Третьою дитиною в родині Стахових був Євген, який народився 15 вересня 1918 року в Перемишлі. У 1928 році він пішов до гімназії, яку закінчив в 1932 році. 16-літнім юнаком він вступив в ОУН, з 1936 року активно працював в перемиській „Просвіті" і в „Рідній школі". Напередодні Другої світової війни Євген почав студіювати на Львівській Політехніці, але з її вибухом зі своїми однодумцями подався на Карпатську Україну „здобувати волю", брав участь в боях з мадярами і потрапив у полон, з якого йому вдалося втекти. В серпні 1941 року, як член Південної похідної групи ОУН, вирушив у східні терени України, щоб засновувати там сітку ОУН. Він виконував підпільні завдання у Бердичеві, Кривому Розі, Кременчуці, Дніпропетровську, Маріуполі та в Донбасі. На конференції Донецького басейну був обраний обласним провідником ОУН. У січні 1944 року Євген одружився з Марією Винників і у зв'язку з наступом більшовицького фронту перейшов на захід України. З 1944 року він одержує завдання з нав'язання контактів зі союзниками в Італії та Югославії, виконує політичні завдання в Австрії, Польщі, Словаччині, Голяндії, Бельгії.

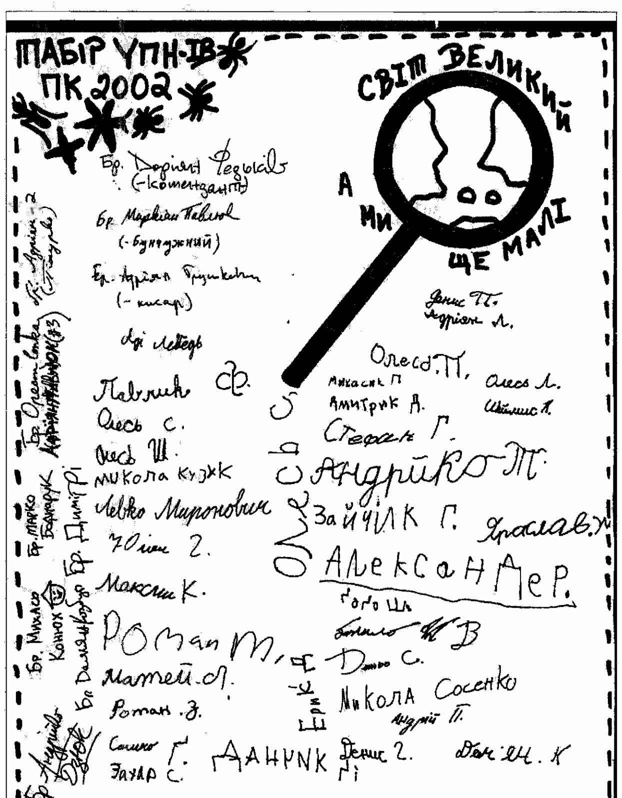
У 1949 році він еміґрує до США, де працює на різних посадах, бере участь в громадському житті і займається творчою працею. Євген Стахів – автор багатьох публікацій з суспільно-політичних тем в англійській, польській і українській пресі. Його біографічна повість „Крізь тюрми, підпілля й кордони" вийшла у видавництві „Рада" в Києві у 1995 році. У 1997 році Є. Стахова нагороджено орденом „За заслуги перед Україною".

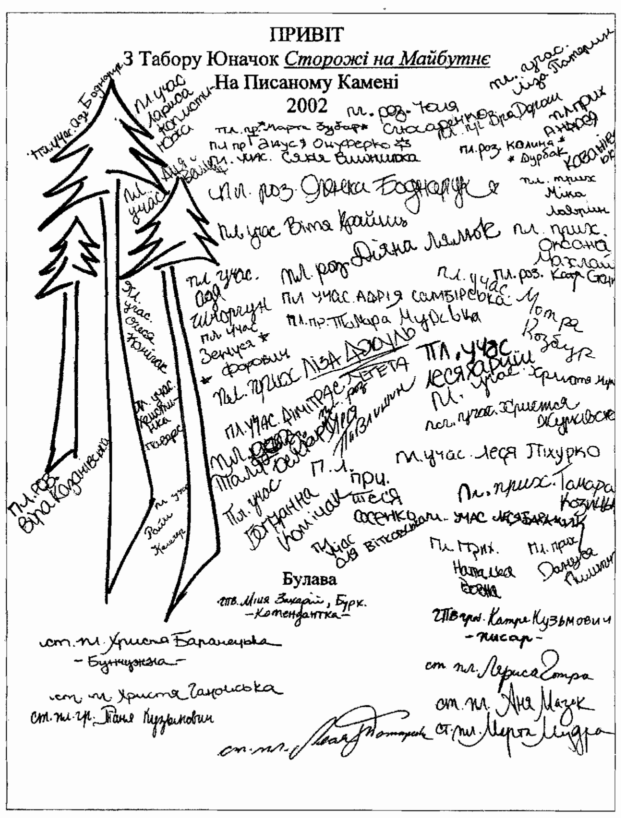
Про наймолодшого з братів – Ігоря – С. Шах в книжці „Між Сяном і Дунайцем" пише: „Ігор народився у 1921 році, працює в лісництві на острові Нова Гвінея за контрактом". У 1943 - 1945 роках Ігор служив в 1-ій українській дивізії УНА „Галичина", перебував в Італії, а в 1947 році еміґрував до Голяндії, де закінчив економічний факультет університету.

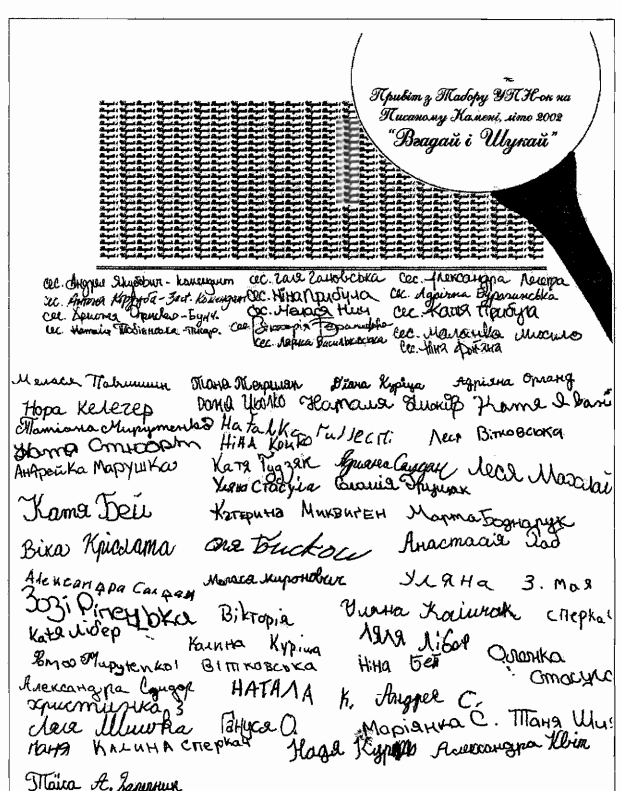
Добра українська родина є твердинею українського роду. Саме родинний патріотизм вивів Стахових на шлях визвольних змагань, щоб не змарнувати нагоди, яку давала історична хвиля. Йдучи цим шляхом, вони розуміли, що навіть коли не досягнуть остаточної мети, то їхнім слідом підуть інші.

Ярослав Стех

Привіти з літніх Пластових таборів

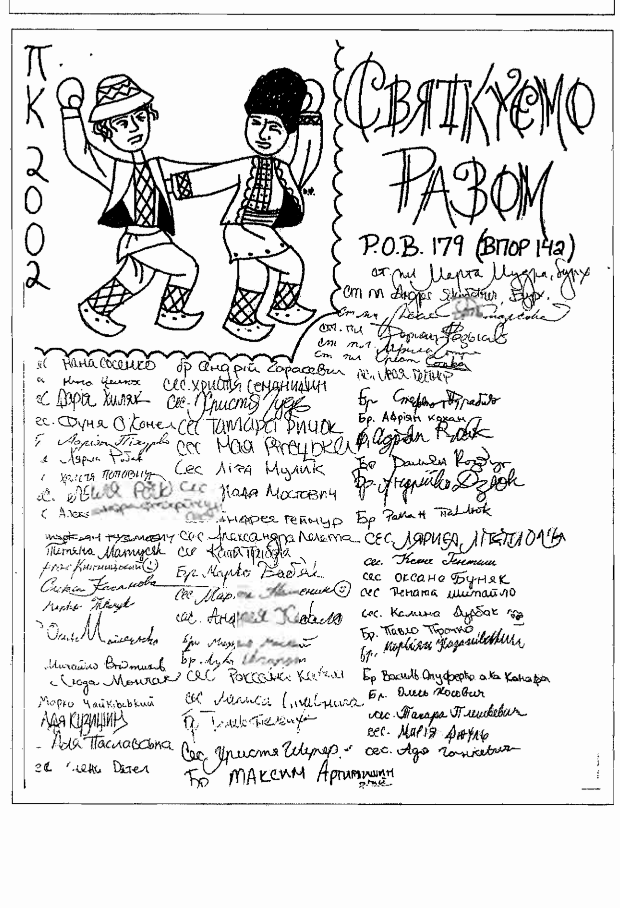

„Оце!!!"

(Закінчення зі стор. 21)

дедалі фантасмаґоричніші колінця, тільки батько ще продовжував до кожної нової петиції докладати свої початкові доповіді на користь скаліченого проєкту, демонструючи, з чого воно все почалося (і, очевидно, тим дужче дратуючи адресатів своєю недоречною пам'ятливістю), так що петиції раз від разу розросталися, в них назбирувалися посилання на нові й нові письмові відповіді-відмазки, на нові й нові розмови, і також-відмазки, в дедалі вищих кабінетах, скарги на погрози, вислухані в кабінетах нижчих, на анонімні дзвінки з тими ж погрозами, на якесь дивне побиття незнайомцями коло під'їзду (це сталося, пригадую, десь незадовго перед психушкою: остаточне попередження!), і так воно все пухло й пухло роками, як снігова, чи пак паперова, лавина, наче в дитячій фольклорній пісеньці, де приспів нарощує рядок за рядком, поступово роздуваючись до грізної, космічної сливе непід'ємности, а та кура-щебетура, а та гуся-сюся-сюся, а той індик-диндикдендик, а те теля-хвостомеля, з кожним рядком звір прибавляє на тілі, мультиплікаційно збільшуючись, до вола, до коня, і так можна дійти й до тиранозавра, і тиранозаври приїздять – на машині з червоним хрестом, у білих халатах, якого хріна, що він хотів довести?..

От, власне, і вся історія – і де вона тут?..

Будь-якої миті цьому проґресуючому, в'язкому кошмарові можна було покласти край і вийти з гри: адже ж виходили, і прекрасно топчуть ряст досьогодні – і дай їм Боже, як кажуть у Карпатах гуцули, „наперед більше", чого ж, – і не такі, як він, невинні ягнята-господарники, ім'я ж їм леґіон, а навіть ті примітніші, хто був уплутаний у цілком уже гучні політичні справи, чиї імена гриміли по західних радіостанціях, хто вчиняв привселюдні жести громадянської непокори, вихоплювався з криком на сцену, чи під двері закритого суду, чи до підніжжя пам'ятника, одною такою хвилиною можна було собі заробити на дисидентський хліб до кінця життя, а від 1991-го року вже тільки виступати зі спогадами, чим вони дружненько й зайнялися, – не згадуючи, одначе, ні словом про те, як виходили з гри, – треба розуміти, не зовсім сухими з води виходили, трошки-таки, либонь, мокренькими, з покаянними листами, а чи й якимись інтимнішими, за закритими дверми відбутими ритуалами замирень і перепросин (і запевнень, що надалі поводитимуться чемно!), хто там уже тепер розбере, та й кого воно чухає, – але ж виходили, і жили, й працювали за фахом (одержували надбавки до зарплати, розширяли жилплощу...), – хай і вузенькі, і з смердючого коридора, але двері з зеленим написом „Exit" у ці останні десятиліття імперії все-таки відкриті були, це вам прецінь не сталінська доба, прошу панства, а соціялізм із людським обличчям, а це значить, що не конче мусилося йти до кінця – якщо хотілося жити, вибір був. Так що мій батько, поза сумнівом, сам засмикав вузол собі круг шиї – так мусили вважати ті, хто розпорядився його долею, так вважала мама, так звикла, підрісши, вважати й я: не лишив запущеній у хід машині шляху до відступу – суто стратегічний прорахунок, похибка, господарський недогляд. Сумно, прикро, але нічого не вдієш, треба жити далі. (Так, ніби він справді потрапив десь на дорозі під колеса вантажного автомобіля).

Ще нюанс: підростаючи, я стала його соромитись. Порівняно до моїх товаришів по школі, а надто по інституту, в мене був невдалий батько – той, яким не похвалишся. На прямі запитання, як-от для запису в класному журналі (викликають за списком, перед цілим клясом, треба встати, продиктувати вголос, керівничка перепитує, не розчула...), я мимрила, щулячись і ховаючи очі: „Інвалід 1-ої групи", – і коли сідала на місце, мені довго ще здавалося, буцімто клас перешіптується й перехихикується за моєю спиною. Подібні речі травляться трудно – діти звичайно не прощають батькам пережитих з їхньої вини принижень. Його смерть – уже вдома, його відпустили додому, як уже нирки відмовили після затяжної медикаментозної блокади, – хіба що додала до сорому почуття вини, як ложку соди до ложки солі, із роками те все розбавилось, змішалось у поступово слабнучий гірко-солоний розчин, якого не могли підсолодити ані почасті, після 1991-го року (а вже як мій писок у повному блиску заграв на телеекрані, то буквально градом посипалися звідусіль!), ентузіястичні відгуки його колишніх колеґ і студентів – про те, який з нього був чудовий викладач і як його, виявляється, всі любили (а де ж ви всі були раніше?), – ані навіть зовсім конкретні, і від нашого продюсера зокрема, пропозиції підняти з архівів той, тридцять літ як похований, сюжет із Палацом „Україна" й посмертно опорядити мого батька в тепер уже цілком ґламурну, мало що не дисидентську біографію, – можна було б заковбасити несогіршу передачку, авжеж пак, нагадати народові забуті сторінки недавньої історії (так, наче той народ мав у запасі бодай якісь незабуті сторінки – хоч давні, хоч недавні!)... Цей останній замір, ледве що зажеврілий, убила в мені на пню відома поетеса, з тих, свого часу гучних, із патріотичними віршиками й туманною репутацією жертви режиму, – з цікавости я сама попхалася брати в неї ювілейне інтерв'ю, і шок виявився цілковитий: здоровезне, гергеписте бабисько з кепським прикусом, бризкаючи на мене слиною й раз у раз хвицаючи головою, щоб метлялися поріділі кучері (рух, який літ сорок тому мав захоплювати не надто вибагливе чоловіцтво, асоціюючись водночас і з темпераментом молодої огириці, і з гордою патріотичною нескореністю), спершу з півгодини значущо, з притиском торочило мені, що воно допускає до себе „тільки вибраних людей", – очевидно, щоб я належне виструнчилась, – а потім так само довго й докладно, з усіма картинками, мовби те трапилося вчора, розповіло, як на його перший ювілей, п'ятдесятилітній, за Брежнєва ще, йому навіть не прислали зі Спілки письменників вітальної телеграми, а найбезсоромнішим чином прислали запрошення на чийсь інший авторський вечір – бабисько двадцять літ пам'ятало, чий саме! – із спеціяльним підступним умислом саме цього дня організований, – от яке воно було переслідуване... Жодних інших подробиць переслідування я так і не допиталась – у бабиська також не було story, була тільки персональна леґенда, на яку свого часу мусило попрацювати чимало люду, і тепер бабисько жадібно купало свою порожню старість у відблисках докладених ними зусиль – і в гробу хотіло бачити всіх, виморених по мордовських таборах, друзів своєї легендарної молодости, пам'ять про яких, коли б була жива, все-таки дозволила б йому принаймні зберегти відчуття стилю і пропорцій.

Я вийшла з того дому геть прибита. Від думки, що з підфарбованим батьківським трупом на оберемку я товктимусь у тій самій черзі – з цією заслуженою мученицею режиму в перших рядах – мені зробилось якось по-особливому, гнітюче паскудно, і я того вечора пребездарно набралась у „Барабані", мішаючи найміцніші коктейлі, як зелене дівчисько, – всі вони смакували сіллю і содою, і на ранок похмільна згага пекла так само – содою й сіллю... Story не було. Належало змиритися з тупою очевидністю: єдиним знаком, що такий чоловік колись жив на світі, була я – в мене був його розріз очей і його група крови. Зрештою, коли вдуматися, то чому б мало бути інакше? Хіба не та сама доля спостигає абсолютну більшість небіжчиків?..

„Оце!!!" – помітка на берегах, випале з валізи забуте покотьольце – вперше розвернуло до мене бінокль іншим боком. На мить, як у спалаху блискавки серед глупої тьми, я вгледіла живу людину – дивно, що це був той самий мій батько, якого я, відай, потай від себе й далі трохи соромилась. Персонаж, що надавався б на якийсь-то портрет хіба лиш у ролі статистичної одиниці: цебто, якби була змога облічити, скільки їх, таких, у тім поколінні було – не арештованих, не посаджених, не внесених у списки Amnesty International, а тихо згаслих у власному ліжку від чесних серцевосудинних, ниркових та інших недостатностей, котрих прямі причини видимі тільки близьким родичам – звісно, в кого такі були, – можна сюди додати й тих, що спилися, й тих, що покінчили з собою, в будь-якому випадку реальну для майбутнього історію здатна витворити лише цифра, число з кількома (бажано чимпобільше!) нулями. Шість мільйонів мертвих євреїв – дорівнює Голокост. Десять мільйонів мертвих українських селян – дорівнює Голодомор. Триста мільйонів біженців – дорівнює 56 локальним війнам початку XXI століття. Історію творить бухгалтерія. В 1930–40-ві роки розстріляним у тюрмах НКВД ставлено було в довідках для родичів, у графі „Причина смерті", найвигадливіші медичні діагнози – серцевосудинні, ниркові та всілякі інші недостатності, – власне на те, щоб не зосталося розстрільної цифри. Через тридцять років вигадка стала реальністю (а з дотепними вигадками так воно зазвичай і буває!): люди в дійсності гинули від того, від чого їхні батьки й діди – на папері. Цифра внеможливилась остаточно, і ціле покоління позбулося власної, спільної на всіх історії, – а відтак не стало й оптики розгледіти кожного зосібна: люди як люди, жили собі, вмирали, мало як у кого складалося... Сорок років тому молодий чоловік, читаючи випадкову книжку, в захваті черкнув на берегах: „Оце!!!" – щось важливе йому свінуло, – а через двадцять років помер від медикаментозного отруєння, відмучившись у психіятричній лікарні за фальшивим діягнозом, от і всі діла... Але заціліла ота позначка, і за її поштовхом, як у головоломці, все нараз стало на свої місця, зчепившись у цілісну картинку: тільки побачивши зсередини того чоловіка – його щирий, заразливий сміх, переможне ляскання пальцями, підсиненого ним зайчика в шкільному альбомі, його невситиму цікавість до всього на світі (вже на смертній постелі, в просвітах між болями, він з непідробним інтересом ковтав Маркесову „Осінь патріарха", що саме вийшла у „Всесвіті"), – тільки відчувши навіч, подихом в лице, весь упакований в ньому надмір життєвої сили, я побачила, що ним правувало, що вело його до самого кінця, не даючи відступитись і згодитись визнати чорне білим (як усього тільки ж і вимагалося!): то була непереборна огида до власного страху, фізіологічна незгода молодої, здорової й вочевидь дуже гордої душі (бо душа так само має свою фізіологію, як і тіло, авжеж!) із тим вщепленим, як вірус, страхом – зростись, отожнитись. Звідси й затятість: коли роками носиш у собі щось таке, з чим не можеш жити, часом буває легше розбитись об воду, ніж перестати стрибати.

Дико, звичайно, але в ті хвилини над спорохнявілою книжкою я пережила наплив гострого, до зашпорів проймаючого щастя, мов шугонула вгору на дельтаплані: я ним пишалася. Не як батьком – для того він уже був задалеко в часі, – просто, як людиною, якою могла б захоплюватись, якби тепер зустріла. Хтозна-звідколи вже мені не траплялося таких людей (чи вони й направду всі повимирали?!), і незгоджена в них потреба – не конче щоб серед близького оточення, хай би здалеку, зі сторони, я згодна подивляти й мовчечки, аби було що подивляти! – ця потреба з роками все дужче підсисала зсередини, перетворюючись на щось схоже на авітаміноз або сексуальний голод, – а тут мене немов збризнуло живою водою! Як же так, бурмотіла я вголос напівпритомно, як же так сталося, – відклавши книжку, бродила по кімнаті, ніби полапки відшукуючи загублену річ, і знов падала в крісло, невидющим поглядом – на ту саму сторінку, – думка петляла завиванцем, зашпортувалась сама об себе, все не важачись упертись в остаточно чітку формулу: як же так, що я нічого про нього не знаю – і вже ніколи не дізнаюся, нічого не лишилося, жодних свідчень про його справдешнє, в-собі-й-для-себе життя, він не писав приватних листів, не вів щоденника, не зоставив жодних зліпків із своєї внутрішньої істоти, по яких я тепер могла б узяти слід, – нічого, крім випадкової позначки на берегах випадкової книжки...

„Оце!!!".

Звідтоді я вірю загубленим дрібничкам – далеко більше, ніж готовим історіям, які хтось для мене вже обпатрав, засмажив, заправив і подав на стіл. Я вірю зацілілим жестам і позначкам на книгах, незумисно підновленим на аматорських знімках мімічним гримаскам і неправильно надгризеним мундштукам: я – детектив Коломбо початку нового століття (не смійся, будь ласка!). Я знаю, що ці викопні рештки загиблих цивілізацій - багатьох-багатьох загиблих цивілізацій, що колись існували під людськими іменами, - не брешуть.

(Збережено мову оригіналу)

СПОРТ

Футбол

19 серпня нападаючому збірної України і італійського „Міляну" Андрієві Шевченкові зроблено операцію на коліні.

На відновлення здоров'я А. Шевченкові знадобиться близько 50 днів. Таким чином, він пропустить стартові матчі італійської першости і відбіркову гру до чемпіонату Европи-2004 у складі збірної України проти збірної Вірменії. Не виключено, що на початку жовтня Андрій Шевченко вже гратиме проти команди Греції.

* * *

17 серпня Президент України Л. Кучма підписав указ про надання гравцеві донецького „Шахтаря" Олексієві Бахарєву українського громадянства – як особі, що становить державний інтерес для України. Таким чином талановитий півзахисник з Росії отримав змогу захищати кольори національної збірної команди України. Вже 21 серпня він зможе грати у товариській зустрічі проти збірної Ірану на київському стадіоні „Олімпійський". Свого часу Л. Кучма вже йшов назустріч Федерації футболу України, завдяки чому Юрій Калитвинцев, Сергій Серебреников, Сергій Кормильцев та інші футболісти змогли перейти на службу українському футболові.

* * *

Запорізька команда „Металюрг" розпочала з перемоги боротьбу за Чашу УЕФА. У першій грі, яка відбулася у Дніпропетровську, запоріжці перемогли з рахунком 3:0 мальтійську „Біркіркару". Через зливу гра почалася з затримкою на 80 хвилин. Гра-відповідь відбудеться 28 серпня.

* * *

Перемога з рахунком 4:0 над збірною Молдови 18 серпня у передостанньому турі міжнародного турніру в Паланзі у черговий раз довела беззаперечну перевагу української молодіжної команди над іншими суперниками. На початку жовтня на юнаків 1986 року народження чекає перше кваліфікаційне коло Чемпіонату Европи-2003, де команда гратиме в одній групі з Шотляндією, Азербайджаном та Туреччиною.

* * *

Олексій Михайличенко, головний тренер „Динамо", після перемоги у змаганнях Ліґи чемпіонів Европи над болгарською командою „Левськи" сказав, що гра була важкою для обох команд, але футболісти продемонстрували високу самовідданість. Попереду поєдинок-відповідь у Києві.

Двобій команд „Шахтар" – „Брюгге" закінчився перемогою української команди з рахунком 1:0.

* * *

Президент Грузії Едуард Шеварднадзе запросив на зустріч грузинського леґіонера італійського клюбу „Мілян" Каху Каладзе (він грав також і за Україну) для обговорення питань стосовно звільнення викраденого брата футболіста Левана Каладзе. Про викрадення молодшого з братів Каладзе стало відомо 23 травня минулого року, коли Левана силою заштовхнули в авто неподалік від його навчального закладу в Тбілісі. Едуард Шеварднадзе плянує також зустрітися з батьком Кахи і Левана – Карлом Каладзе. Каха Каладзе відмовляється грати за національну збірну Грузії доти, доки його брата не звільнять.

Результати змагань за чашу УЕФА:

„Енкамп", Андора	–	„Зеніт", Росія	0:5
„Динамо", Білорусь	–	ЦСКА, Болгарія	1:4
„Динамо", Грузія	–	„Таллін", Естонія	4:1
„Сліма", Мальта	–	„Польонія", Польща	1:3
„Хапоель", Ізраїль	–	„Партизан", Албанія	1:0
„Левадія", Естонія	–	„Макабі", Ізраїль	0:2
„Копенгаген" Данія	–	„Локомотив", Грузія	3:1
„Зімбру", Молдова	–	„Гетеборг", Швеція	3:1
„Літекс", Болгарія	–	„Атлантас", Литва	5:0
„Глентран", П. Ірляндія	–	„Вісла", Польща	0:2
„Сігма", Чехія	–	„Сараєво", Боснія	2:1
„Авенір", Люксембург	–	„Іпсвіч", Англія	0:1
„Рапід", Румунія	–	„Горіца", Словенія	2:0

Фехтування

17 серпня Надзвичайний конґрес Міжнародної федерації фехтування у Лісабоні вирішив ввести до програми наступної Олімпіяди в Атенах індивідуальні змагання шаблісток, виключивши з гри командні турніри дівчат з рапірами.

Легка атлетика

19 серпня в австрійському місті Лінці закінчився міжнародний турнір, на якому чемпіон Европи Олексій Лукашевич посів друге місце у стрибках у довжину з результатом 8.01 м. Перше місце посів американець Філіпс – 8.38 м. Третьою до фінішу на відстані 100 м. з перешкодами прийшла Олена Красовська – 12,9 м.

Велоспорт

В китайському місті Куньміні 11 серпня завершився заключний етап Чаші світу з велотреку, на якому українські велогонники вибороли чотири медалі. У командній гонитві з переслідування чоловіча збірна України фінішувала другою, після трековиків Німеччини. Срібну нагороду (10 км) здобула Людмила Випирайло. Два третіх місця – на рахунку Любомира Полатайка і Володимира Рибіна. В загальному заліку Чашу світу здобула збірна США.

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ
в НЬЮ- ЙОРКУ
влаштовує з доручення
УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ АМЕРИКИ і КАНАДИ

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ в пам'ять ЗЕНОНА СНИЛИКА на СОЮЗІВЦІ

Від 31 серпня до 2 вересня 2002 року

(LABOR DAY WEEKEND)

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ

ЗА ІНДИВІДУАЛЬНІ ПЕРШОСТІ
УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ АМЕРИКИ і КАНАДИ на рік 2002

і за чаші

УНСоюзу, Союзівки, (в тому пропам'ятні чаші інж. Б. Рака, д-ра В. Гука, Я. Рубля і д-ра П. Харука), „Свободи", „The Ukrainian Weekly", Марії Душник і Константина Беня

та грошові нагороди, уфундовані Іваном Гинянським, власником фірми Віннер Форд

в поодинокій грі:

ЖІНОК (35 р. і вище),
ЧОЛОВІКІВ, СЕНЬЙОРІВ 35-44, 45-55 рр.
ЮНАЧОК, ЮНАКІВ 18 р. і нижче.

У змаганнях можуть брати участь змагуни (-ки), яких Т-ва є членами УСЦАК

Зголошення до змагань враз із вписовим по $15.00 приймає:

MR. GEORGE SAWCHAK
724 Forest Ave., Rydal, PA 19046

до 26 серпня 2002 р. Зголошення одержані після 26 серпня 2002 р. не будуть взяті до уваги турніровою комісією.

ТУРНІРОВА КОМІСІЯ:

Ю. Савчак, Ю. Попель, Ю. Грабець.

ПОРЯДОК ЗМАГАНЬ:

СУБОТА, 31-го серпня — год. 8:30 ранку на Союзівці: зголошення всіх змагунів і змагунок до турнірової комісії і початок змагань. В цей час учасники турніру отримають інформації про час і місце своїх перших змагань і розподіл дальших змагань в поодиноких групах. В разі дощу, всі учасники турніру мусять прибути до головного будинку Союзівки, де отримають інформації про час і місце змагань.

З уваги на короткий час турніру та велике число учасників, змагуни можуть голоситись тільки до одної конкуренції, яку зазначать точно на реєстраційному листку. Учасники, які не зголосяться в назначений час змагань будуть дискваліфіковані.

РЕЄСТРАЦІЙНИЙ ЛИСТОК — ДЛЯ ТЕНІСУ ТІЛЬКИ

Просимо витяти та вислати разом з оплатою $15.00
(Зголошення без вписового не приймається)

Чеки виписувати на: K.L.K. American Ukrainian Sports Club

1. Ім'я і прізвище ....
2. Адреса (по-англійськи) ....
3. Телефон ....
4. Дата народження ....
5. Конкуренція та група в якій змагун хоче брати участь ....
6. Клюбова приналежність ....

Він був втіленням доброти

Родина Пікулицьких в 1954 році – після приїзду до Америки.

На сімдесят сьомому році свого трудолюбного життя відійшов,від нас у вічність по недовгій недузі, ще один син української землі, Григорій Пікулецький. Невблаганна смерть вирвала його з проріджених рядів нашої сиракюзької громади. Покійний був людиною високих чеснот, широкої української душі та надзвичайно врівноваженої вдачі.

При зустрічі з Григорієм ви не могли не запримітити його ласкавих очей, в яких світилася радість життя, любов до ближнього, котрої так бракує на сьогоднішній день між нами. У згадці чи розмові з Григорієм ви відчували товариську теплоту. Його ніхто ніколи не зустрічав в нервовому настрої, він був завжди веселим і готовим служити вам, чим міг. Це була суцільна доброта і вроджена інтелігентність. Він міг зблизитись чи заприязнитись з кожною людиною чи замовником, котрий відвідував його підприємство. Не залишав нікого, кому була потрібна поміч – тут чи в Україні. Був щедрим жертводавцем на громадські потреби. Активно підтримував греко-католицьку церкву ім. Івана Христителя, до котрої належав до останньої хвилини свого земного життя.

Напередодні Другої світової війни блукав він, як багато із нас, аж поки скитальський корабель причалив до вільних берегів землі Вашінгтона. Григорій з дружиною Анастасією і сином Ярославом поселились в м. Сиракюз. З бігом часу син Ярослав закінчив студії і став дентистом. А тим часом по важкій недузі відійшла у вічність дружина Анастасія, мати Ярослава.

Доля судила Григорієві зійтись з Марією Майкович, з котрою жив аж до останніх днів життя.

Похоронні відправи відслужив улюблений в українській громаді парох о. Іван Кащак. Його коротка, але глибока змістом прощальна проповідь підкреслила добрі діла покійного, як приклад для наслідування. Син д-р Ярослав з дружиною Лі та Марія Майкович з родиною складають всім сердечну подяку за участь в похоронах, за молитви і за співчуття в родинному горі. Глибоко вдячні о. Іванові Кащакові за похоронні служіння.

По запечатанні гробу коротке прощальне слово сказав автор цих рядків, а всі присутні заспівали пісню „Видиш, брате мій".

Вічна йому пам'ять, а прибрана земля Вашінґтона хай буде йому легкою.

Петро Марцінів

Св. п. Лев Василик був патріотом

13 червня 2002 року на 82 році життя в Івано-Франківському помер довголітній член ОУН, політв'язень сталінських концтаборів, комбатант УПА, член Братства ОУН–УПА Карпатського краю, Лев Василик.

Народився Лев Василик 14 квітня 1921 року у селі Угринь Чортківського району на Тернопільщині у родині священика.

Член ОУН з 1937 року. 1941 року вступив до Львівського медичного інституту на відділ фармакології. Як член ОУН у контакті із крайовою провідницею УЧХ Катериною Зарицькою („Монетою") та обласною провідницею УЧХ Станіславщини Юлією Ганущак („Галичанкою"), за підтримки ректора, постачав медикаменти у відділи самооборони, у підпільних шпиталиках, лікував поранених і хворих. Брав участь у боях у гірських селах Завій, Грабівка.

Заарештований відділом СМЕРШу восени 1944 року, був засуджений військовим трибуналом до смерти, вирок замінили на 15 років каторги. У таборі захворів туберкольозом, став інвалідом. Звільнився у 1956 році. У Івано-Франківську працював фармацевтом, завідуючим аптекою. Був людиною скромною, дуже релігійною, доброзичливою, завжди готовою прийти на допомогу потребуючим. Був великим патріотом.

У 1990-их роках завдяки зусиллям Лева Василика було відкрито гімназію, першим директором якої став Зіновій Береговський. Відтоді Лев Василик присвятив гімназії весь свій вільний час, щедро ділився своїм досвідом, знаннями, умінням. У гімназії Лев Василик був головою Івано-Франківської Асоціяції колишніх гімназистів.

Прощання і похорон відбулися 15 червня. Три дні у церкві Гошівського монастиря проводилася поминальна Служба Божа.

Івано-франківці проводжали з сумом в останню дорогу шляхетну, мудру людину.

Могилу Лева Василика вкрив килим квітів і вінків, з сумом похилилися синьо-жовті і червно-чорні прапори.

Оксана Салдит

Ділимося сумною вісткою, що в понеділок, 12 серпня 2002 р. відійшов у вічність на 93 році життя найдорожчий БАТЬКО і ДІДО

бл. п.

ДИМИТРІЙ ОЛІЙНИК

вдівець по НЕЛІ ОЛІЙНИК, яка померла у 1998 р.

У смутку залишені:

дочка – МАРІЯ ПАРІС
внук – ҐІЛ ПАРІС

Похований на Kensico Cemetery in Valhalla.

Вічна Йому пам'ять!

За мову і зміст посмертних оголошень і подяк редакція не відповідає

В 40-ий ДЕНЬ ВІДХОДУ

у вічність нашого найдорожчого МУЖА, БАТЬКА і ДІДУСЯ

бл. п.

БОГДАНА ПРИНАДИ

Будуть відправлені Поминальні Святі Літургії
1-го вересня 2002 р.:

В Україні:
в церкві Різдва Христового в Жовкві;
в Архикатедральному соборі св. Юра у Львові;
в церкві Благовіщення Пречистої Діви Марії в Стрию;
в церкві свв. Апостолів Петра і Павла в Стрию;
в церкві Успення Пресвятої Богородиці в Стрию;

В Америці:
в церкві св. Марії в Картереті, Н. Дж.;
в церкві Пресвятої Тройці в Сильвер Спринґ, Мд.

Родину, приятелів і знайомих про молитви за спокій душі Покійного просять:

дружина	– ЄФРОСИНІЯ
діти	– ХРИСТИНА, ІВАН і БОГДАННА з родинами

Ділимося сумною вісткою з родиною, друзями і знайомими, що 15 серпня 2002 р., відійшов у вічність заосмотрений Найсвятішими Тайнами наш найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ і ПРАДІДУСЬ

бл. п.

ВОЛОДИМИР ШПИРКА

У смутку залишені:

дружина	– ЕВГЕНІЯ
дочки	– ЛІДІЯ з чоловіком ОРЕСТОМ
	– СЛАВА
внуки	– МАРКО, МУСЯ, АНДРІЙ, ХРИСТИНКА
правнуки	– ІВАСИК і ХРИСТИК

та ближча і дальша родина в Америці, Канаді і в Україні.

Вічна Йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що у вівторок, 23 липня 2002 р., відійшов у вічність наш найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДО

бл. п.

Д-р МИКОЛА КОВАЛЬСЬКИЙ

нар. 26 жовтня 1915 р. в Богатирі, Україна

Довголітній лікар в Гаффорді, Саск. та Ошаві, Онт.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в катедрі св. Йосафата в Торонто, Онт. 26 липня 2002 р. Похований на цвинтарі Prospect, Toronto

Залишаються в глибокому смутку :

дружина	– ОЛЕКСАНДРА з дому ЯШАН
дочка	– ТАНЯ з чоловіком БОГДАНОМ ОНИЩУКОМ
внуки	– МОТРЯ з чоловіком ВІКТОРОМ МОРОЗОВИМ
	– ТАМАРА з чоловіком ПЕТРОМ ЕЛИЇВИМ
дочка	– ХРИСТЯ з чоловіком ВІКТОРОМ МОСКАЛЮКОМ
внуки	– ТАМАРА і ДАНИЛКО
син	– ЮРІЙ з дружиною ДЕБРОЮ
внуки	– КАТЕРІНА з мужем ТОНІ, ДЖУЛІЯ з мужем ДЖОШУА й АЛЕКСАНДЕР
син	– АНДРІЙ з дружиною МИЛІ
внуки	– МИКОЛА і СТЕФАНІЯ
син	– МАРКО

та ближча і дальша родина в Канаді і в Україні.

Вічна Йому пам'ять!

Зі смутком повідомляємо членів і ширше громадянство, що 28 липня 2002 р., під час відвідин Києва, помер

бл. п.

мґр БОГДАН ЯСІНСЬКИЙ

довголітній член Осередку НТШ-А у Вашінґтоні, ДК

Похоронений у родинному гробівці в Княгинені, біля Івано-Франківська.

Дружині ТЕТЯНІ, дітям ІРИНІ, РОМАНОВІ й МАРТІ та всій родині висловлюємо глибокі співчуття.

Вічна Йому пам'ять!

Управа Осередку НТШ-А у Вашінґтоні, ДК

БРАТСТВО КОЛИШНІХ ВОЯКІВ 1-ОЇ УД УНА
Станиця у Філядельфії, Па.

Ділимося сумною вісткою з членами і українською громадою, що 28 липня 2002 р., в Україні, відійшов у засвіти на 79-му році життя, підстаршина 1-ої УД, учасник боїв під Бродами, член Станиці

бл. п.

БОГДАН ЯСІНСЬКИЙ

ПОХОРОН відбувся на цвинтарі в Княгинині, Івано-Франківськ, Україна.

Опечаленій дружині, дітям, сестрам, ближчій і дальшій родині в Україні й діяспорі, складаємо наше щире співчуття.

Вічна Йому пам'ять!

Управа Станиці у Філядельфії.

У глибокому смутку повідомляємо рідних і знайомих, що 14 серпня 2002 р., відійшла у вічність на 97 році життя наша найдорожча
МАМА, БАБУНЯ і ПРАБАБУНЯ

бл. п.

АННА ТРАЧ

з дому ГОСПОДАРСЬКА

нар. 25 листопада 1906 р. в селі Климківці, Тернопільщина

ПАРАСТАС відбувся в п'ятницю, 16 серпня 2002 р., в похоронному заведенні Cofer-Kolski-Combs в Маямі, Фла.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в суботу, 17 серпня 2002 р., о год. 2-ій по пол. в українській католицькій церкві Успення Пресвятої Діви Марії в Маямі. Тлінні останки похоронено на Flagler Memorial Cemetery в Маямі.

У невимовному смутку:

син	– ЛЬОНЯ
внуки	– ПЕТРО з дружиною МОНІКОЮ
	– АНДРІЙ з дружиною КАТЕРИНОЮ
	– МАРКО
	– ТАНЯ
синова	– ІРИНА і діти: д-р МАРКО з дружиною ХРИСТИНОЮ, ОЛЕГ і доня НАТАЛЯ
правнуки	– ТЕЙЛОР, СПЕНСЕР, ОСТИН, БРИТАНИ і ДЖЕСИКА
братанок	– ОРЕСТ ГОСПОДАРСЬКИЙ
племінник	– СВЯТОСЛАВ з дружиною МАРҐАРЕТОЮ БУҐЕРА
приятелька	– ПЕТРУНЯ БІЛИК

та ближча і дальша родина в Америці і в Україні

Вічна Їй пам'ять!

РЕКЛЯМА • ОГОЛОШЕННЯ • ПОВІДОМЛЕННЯ • *Марійка Осціславська 973-292-9800 #3040*

ХОЧЕТЕ ПРОДАТИ ЧИ КУПИТИ ХАТУ?
Зверніться до
ВАСИЛЯ КАВАЦЮКА
(908) 790-9240
або
(908) 265-7618
Exit Realty

ХРИСТИНА БРОДИН
Професійний продавець забезпечення УНС
CHRISTINE BRODYN
Licensed Agent
Ukrainian National Ass'n, Inc.
2200 Route 10, P.O. Box 280 Parsippany, NJ 07054
Tel.: (973) 292-9800 (Ext. 3039) • Fax: (973) 292-0900

KOZAK CONSTRUCTION CO
Різні види ремонтів: паркети, кафлі, „sheetrock", малювання.
Тел.: **(201) 437-3227**
(646) 279-1910

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ
Найбільший вибір українських книжок.
Замовляйте каталог:
1-866-422-4255
www.ukrainianbookstore.com

МИХАЙЛО П. ГРИЦАК
адвокат
З КРИМІНАЛЬНИХ І ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ, ЯК ТАКОЖ КОМПЮТЕРСЬКОГО ПРАВА
Член адвокатської палати в Н. Дж., Н.Й., Конн., Вашінгтоні.
316 Lenox Ave., Westfield, NJ 07090
Tel.. (908)789-1870;

ДРУКАРНЯ COMPUTOPRINT CORP.
МАРІЯ ДУПЛЯК – власник
Виконуємо друкарські роботи
- книжки
- журнали
- брошури
- коверти, канцелярійні друки
- візитівки
- весільні запрошення на різних мовах

35 Harding Ave, Clifton, NJ 07011
tel.: 973 772-2166 • fax: 973 772-1963
e-mail: computopr@aol.com

ФІРМА ЄВШАН
пропонує касети, компакт диски, відео, шкільні книжки, комп'ютерні програми, писанки та різні подарунки.
Замовляйте новий каталог на 2002 рік!
Тел.: 1-800-265-9858

ARKA COMPANY
Нитки, тканина до вишивання, писанкові прибори, касети, відео-касети, CD, шкільні книжки, хустки, кераміка, різьба.
26 First Avenue, New York, NY 10003
Tel.: (212) 473-3550

ОРКЕСТРА „ЛУНА"
Музика на весілля, забави, фестивалі.
Святкування роковин.
ОЛЕСЬ КУЗИШИН
Тел./Факс: (732) 636-5406
e-mail:dumamuse@aol.com

PROSTHODONTIST
д-р ОЛЕКСАНДЕР КМЕТА
косметика зубів, загальне лікування, „Implants".
5E. 19th Street, 5th Floor, New York, NY 10003
Tel.: **(914) 522-2558**
Fax: **(914) 963-9701**
Доктор говорить по українськи

ECONOMY AIRFARES
FREGATA TRAVEL
Львів/Одеса
799 дол.+tax (round trip)
480 дол.+tax (one way)
Київ
659 дол.+tax (round trip)
425 дол.+tax (one way)
Restrictions Apply
250 West 57 Street, #1211
New York, NY 10107
Tel.: 212-541-5707 • Fax: 212-262-3220

Calls to UKRAINE 16.9 ¢/min
Any time
Great domestic rates. Great rates to other countries. We also offer prepaid Calling Cards: calls to Ukraine 13.3 c/min.
For info call Long Distance POST:
WWW.LDPOST.COM *1-800-449-0445*

РЕКЛЯМА – ЦЕ КЛЮЧ ДО УСПІХУ!
ВІДДІЛ ОГОЛОШЕНЬ І РЕКЛЯМИ
Tel.: **(973) 292-9800 дод. 3040**
Fax: **(973) 644-9510** • E-mail: svoboda@att.net
Поштою: **Svoboda, 2200 Route 10, P.O. Box 280 Parsippany, NJ 07054**
ADVERTISING DEPARTMENT

Рідним в краю помагати, чи по світу подорожувати - тільки з фірмою КАРПАТИ!

KARPATY — Fast Guaranteed Delivery — Export-Import
KARPATY TRAVEL

KARPATY

ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ протягом 2-7 днів

НАЙКРАЩІ ЦІНИ НА КВИТКИ

Добре знана у Канаді
Та в Америці відома
Фірма наша вже віддавна
Служить людям чесно й справно.
Щирий сервіс, низькі ціни!
Хто ще краще про Вас дбає?

Доставляємо до рук адресата в Україну, країни СНД та Східної Європи американські доляри

НА ВСІ АВІАЛІНІЇ СВІТУ!

Запрошення до Канади та США

Достава тракторів, автомобілів, побутової техніки та електроніки

ПЕРЕСИЛКА ПАЧОК

Медичне забезпечення для відвідувачів у Канаді

Візи до України, Польщі та Росії

ДОСТАВА ХАРЧОВИХ ПАЧОК З КАТАЛОГУ

ВІДПОЧИНОК на відомих курортах

На всі замовлення Ви отримаєте поквітовання від Ваших близьких

Телефонуйте до нас, щоб оформити замовлення та за детальнішою інформацією

121 Runnymede Road, Toronto, Ontario, Canada M6S 2Y4

Tel. (416) 761-9105 **1-800-265-7189** **Fax (416) 761-1662**

E-mail: nsemczys@aol.com
www.karpaty.on.ca